

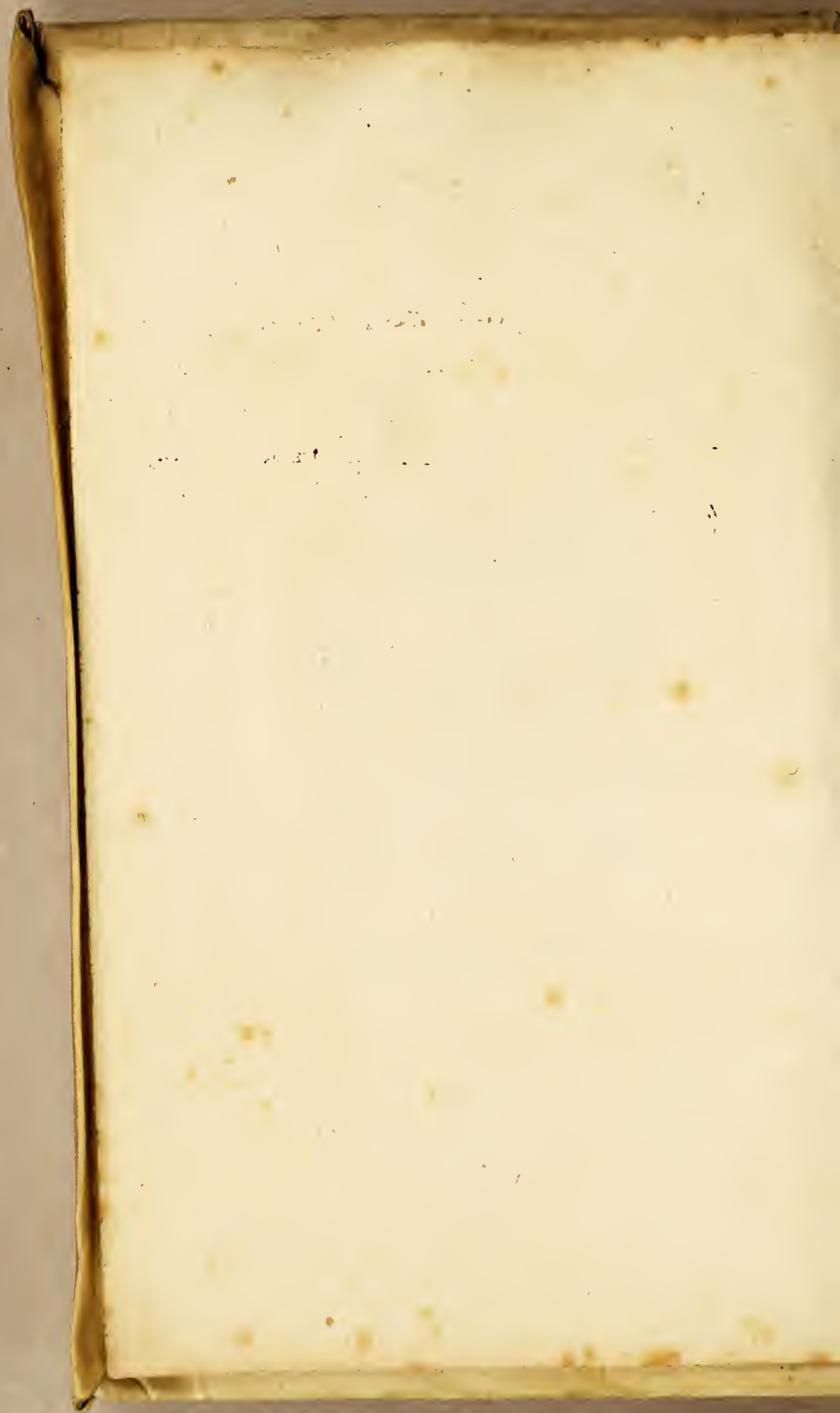
I. M. Wuesthausz. Clivis. (10. st.)
1697.



John Carter Brown.

240

243.



H. Tjörman.

De Laet Candidatus a Borchhorn, Onig.
Gall. Cz. p. 50. 99. — mort. 1649. Seb. on.
IV. 356. — Grotii Manus Vind. p. 449.
Grotii Epist. p. 960. a. Burigny vide Grotius,
II. 124.



IOANNIS DE LAET
Antwerpiani

RESPONSIO

AD

DISSERTATIONEM
SECUNDAM

HVGONIS GROTII,

DE

Origine Gentium Americanarum.

Cum Indice ad utrumque libellum.



AMSTELRODAMI,
Apud Ludovicum Elsevirium.

clo Io. c XLIV.

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON
IN THE REIGN OF
HENRY THE SEVENTH

BY
JOHN STOW
1598
LONDON
Printed by I. Iaggard
at the Signe of the Sunne
in the Strand





Benevole LECTOR.

S Peraveram Clarissimum Virum Hugonem Grotium mihi gratias fuisse acturum, quod modeste illum monuissem ea, quæ perperam in sua Dissertatione de Gentium Americanarum origine posuerat: atque plures vias demonstrassem ad diligentiorē indaginem & pleniorē explicationem hujus difficillimæ questionis: verum ille, impatiens sibi contradici, pro gratia reposuit convitia, in secunda hac sua dissertatione nullo alio nomine me dignatus quam Obtrectatoris, presbyteri, exercitoris. Nemo autem à me expectet ut par pari referam, & convitia convitiis diluam, id alienum est ab ingenio meo: verumtamen si paulo acrius, quam in priori scripto, errores illius, tum superiores tum quos jam addidit, attigerim, responsum putato, quia laesit prior. Moderabor tamen mihi

*

2

quar-

quantum possum, neque ad impetiginem
illius quicquam adferam quam modicum
salem. Hoc tantum te monendum duxi;
quum intelligam ipsum ægerrimè tulisse,
quod tantum Clarissimi Viri titulo
usus fui, & non Illustrissimi aut Excel-
lentissimi; me nunc omnibus titulis con-
sulto abstinuisse, quia mihi incertum
erat quo potissimum delectaretur, & eli-
gere posset quem vellet. Nam cum quæ-
stio hæc nihil ad Legatum pertineat, pu-
tavi mihi cum illo tanquam privato esse
agendum. Ego me ad secundam Dissert-
tationem confero, eodem ordine, quo
prius, ut manifestius pateat quid ille di-
xerit, & quid ego respondeam. Quod
ipse studio videtur declinasse, ut aliquid
dixisse putaretur, quum revera causam
suam nihilo meliorem fecerit. Sed tuum,
Benevole Lector, iudicium erit.

HVG.



HUGONIS GROTII

De Origine

GENTIVM

AMERICANARUM.

Dissertatio altera.

Proposueram nuper mea cogitata super quaestione, unde ortæ sint gentes magnæ terrarum partis, quam nunc vulgo Americam, aut Indiam occidentalem dicimus. Et proposueram modestissime, rationes meas adferens, sine cuiusquam injuria, & ita ut paratum me ostenderem sequi eos qui certiora possent indicare, promitterem etiam me gratiam iis acturum.

RESPONSIO

IOANNIS DE LAET.

AA promissio me movit, ut Notas meas ad illam tuam dissertationem pararem atque ederem, atque ostenderem, rationes tuas non satis validas esse ad probandum cogitata illa tua quæ proposueras, idque cum pari modestia, & sine tui aut cuiusquam alterius injuria: nisi forte immodestum judicas à te dissentire,

A aut

aut injuriam, tibi contradixisse: uti certe videris; nam aliam injuriam tibi factam aut ullum convitium in toto meo scripto te non ostensurum, confido.

H. G.

PRO hoc & labore meo & comitate nihil minus sperabam quam maligna judicia, quale extitit obtrektatoris, hominis ita Geographi, ut in Hispania Gades & Calis duas nobis insulas fecerit.

I. D. L.

QUANTUM laboris sumferis in tam brev opusculo, non quæro; & comitatem laudo, quam optarem te etiam in gravioribus controversiis servasse: Sed cur me obtrektatorem & judicium meum de cogitationis malignum voces, id jure postulo; nam nullam causam attulisti: itaque convitium autumo, qualia tu ubi se flava aut atra turbilis commovit in alios soles effundere, etiam tibi non impares, atque adeo te meliores; ita ut hoc mihi, qui me longe inferiorem agnosco, accidisse, nemo mirari debeat, aut ego ægre ferre: confido enim, eo qui æquo animo Scripta utriusque nostrum legerint longe aliter judicatu- Numquam ambivi famam Geographi, & si quid Geographici meis scriptis attexui, id per occasionem feci: libros autem meos de America eo consilio scripsi & primum n

stra

strate lingua edidi, ut nostros docerem quid in illis partibus validum aut debile & nostrorum armis opportunum esset. Quod autem hic mihi objicis Geographiæ ignorantiam, quasi in Hispania Gades & Cadiz duas insulas fecerim, ea manifesta calumnia est: Opusculo de Regno Hispaniæ cum loca quædam Hispaniæ geographice primum describere suscepissem, annotavi quæ diversi authores de quibusdam locis scripserant: atque ita de Cadiz primum notavi quod scripserat *Boterus*; dein quod *Nonius*: non quod duas insulas opinarer; scivi enim jam à quadraginta annis & supra, Gades & Cadiz unam esse insulam; sed ut lectores compendio scirent quid duo illi de ipsa scripserant. Vtrum autem hoc non sit obtrectari, & maligne de meo labore judicare, aliis æstimandum relinquo.

H. G.

ET in libris quos de America edidit, idem ille Emanuel Moraes, cujus ipse nobis particulam huic suo operi adtexuit, tot repererit errores quot sunt paginae, sed eos vulgo palam facere sit vetitus, ne quid deperiret auctoritati aut presbyteri, aut exercitoris.

I. D. L.

QVis tibi hoc persuaserit nescio, sed falsum esse facile probabo. Emanuel Moraes,

A 2

quum

quum è Brasilia, in qua à puero vixerat, ad nos venisset, & cognovissem illum inprimis gnarum esse illarum provinciarum in quibus multis annis erat versatus, donavi illi statim libros illos meos de America, & rogavi ut si quid in illis animadverteret in quo ab authoribus, quos secutus eram, fuisset deceptus, id mihi candide indicaret, emendaturo in secunda editione cum honorifica illius mentione. Fecit quod rogaveram. & in libro qui de Brasilia agit (nam cæterarum Americæ provinciarum & regionum ignarus est) notavit quædam: quorum longe maxima pars versatur in orthographia vocabulorum Brasiliensium, & descriptione unius aut alterius animalis, aut plantæ. Habeo ipsius autographum, è quo demonstrare possum me verum dicere; & emendationes jam paratas ad Appendicem quam paro: in qua & alia quoque indicabo quæ ab aliis melius sum edoctus; semper enim desidero plenius discere, & aliis tradere. Verum hoc adhuc magis in veritatem peccat, quod dicis illum vetitum palam facere: à quo tandem, aut quas ob causas? non sane à me, neque à quoquam alio, quod quidem sciam. Contra memini me Elzevirii nostris persuasisse ut ederent ipsius Historiam; & jam edidissent, si fuisset absoluta, verum illam
secun

secum tulit in Brasiliam, ut perficeret. Non erat ulla causa cur ego vetarem aut curarem ut vetaretur; nam etiamsi decuplo plures errores in illis libris deprehendisset, nihil mihi ex eo aut ignominiae aut incommodi poterat accedere, qui authores quos habeo ubique nominavi. Sed nec metuere poteram ne ille in me injurius aut inmodestus esset, siquidem multis beneficiis mihi erat obnoxius. Interea non ignoro in illis libris adhuc multos esse errores, non quidem meos, sed aliorum qui perperam tradiderunt, quorum multos jam correxi: & adhuc quotidie corrigo; non enim desino quotcunque possum aut ex illis partibus venientes, aut alias earum gnaros, rogare, examinare de iis quae mihi adhuc non videntur satis explorata. Laudabile enim existimo in veritate proficere, & si alicubi erratum, agnoscere & emendare; quod si tu quoque credidisses, non tot errores nuper tam pertinaciter defendendo authoritati tuae obfuisses.

H. G.

Habet hunc morem obtrectator, ut quaecunque ipse aut non legit, aut credere non vult, ea falsa dicat.

A 3

I.D.L.

AN ergo tu, quæcunque aut non legisti
 ipse, aut credere non vis, ea vera dicis?
 valde credulum te esse oporteret, neque
 umquam te talem præstitisti: sed contra
 quæ apud sacros authores legeras & credere
 debueras, non raro falsa es opinatus, cum
 luminibus tuis officiebant. Neutrum in me
 cadere, ubi ad exempla venies, apparebit.
 Interea non puto in rebus humanis illauda-
 bile, & in iis quæ legimus, & quæ diverse à
 diversis proponuntur, iudicium suspendere,
 & de iis cum ratione judicare. Nec video
 cur mihi id minus liceat quam tibi: & arro-
 gantis fuerit, sibi hoc soli vindicare. Quod
 tu hic facis, in me reprehendens, quod ipse
 usurpas: & me propterea obrectatorem
 vocans.

H. G.

Falsum ei est, Columbum cognitionem insulae
 S. Dominici accepisse à mercatore in Canariis
 & Azoribus versari solito, idque cum eum morti
 propinquum in Tercera Columbus reperisset.

I. D. L.

PRimo hoc non est ex iis, quæ aut ipse
 non legeram, aut credere non volebam.
 nam & testatus sum apud quos legeram, &
 rationes attuli propter quas illud credere
 non poteram. & alios illud non credidisse
 osten-

ostendi. Perperam autem hic & ignoranter *Maderam* cum *Tercera* confundis. Neque *Mariana*, si hoc plene credidisset, dicturus fuisset, *quæ si vera sunt*. Neque ego primus illam historiam falsi accusavi, sed post alios Hispanos atque Italos, uti in Notis meis ostendi. Nemo autem melius hanc fabulam refutavit quam ille, cujus testimonio aliquoties uteris, *Benzo*.

H. G.

Nomen ei mercatori fuit *Zanchius de Huelva*, testantibus multis, etiam *Garcila Vega*, qui ex regum *Incharum* sanguine ortum se dicit, & cujus auctoritate passim obrectator hic utitur.

I. D. L.

Quid nominis huic mercatori (*Mariana Navarchum* vocat) fuerit, parum interest: nomen aliquod illi dari oportuit, quod tamen alii reticuerunt. *Garcilas* autem ille omnium minime idoneus testis est in hac causa, quam alienigena non potuit nisi ab aliis accipere: quod autem interdum illius auctoritate utar, id jure feci in iis quæ ipse optime scire poterat; neque propterea existimo, ipsi in aliis rebus quas ab aliis accepit, parem fidem esse adhibendam.

H. G.

ET cetera *Columbi* conjectura tenuiores erant quam ut eis *sisus* tam pertinaciter *spei suæ* insisteret.

A 4

I. D. L.

Quid? num rationes mathematicæ tibi conjecturæ videntur? & an non rotunditas orbis terrarum satis indicat ultra tendentibus tandem terram aliquam occursum? neque attendisti quid Columbus quaesierit? Legenda fuerant quæ Herrera scribit dec. i. lib. i. Cæterum quod Columbus credidit, etiam Straboni persuasum fuit, qui lib. i. scribit: nisi Atlantici maris obstaret magnitudo, posse nos navigare per eundem parallelum ex Hispania in Indiam.

H. G.

Falsum illi, quod Plinius Indos dicit vi tempestatum in Suevorum littora delatos: cum tamen par casus narretur ab Historicis in temporibus Barbarossæ: nec id sane mirum videri debeat, si per Indos intelligantur Sinenses, & si continuum sit circa Tartariam mare.

I. D. L.

SVpra in me reprehendisti, quod cum aliquid credere nolo, id falsum dicam: at tu quidvis quod tibi allubescit aut causæ tuæ struit, nimis facile verum credis. Ego rationes attuli cur id minus credibile judicarem, non absolute falsum dixi. Rationes autem tuæ ob quas id minus mirum videri putas, admodum tenues sunt, nec possunt iis satisfacere, qui mare illud quod continuum circum-

cum

cum Tartariam vocas, noverunt: quod maximam anni partem glacie constrictum est. Licet autem concederetur, per Indos Sinen-
ses posse intelligi, quod tamen abhorret à
phrasi ævi Pliniani, quod non noverat alios
Indos quam ad Indum fluvium aut non lon-
ge ab illo diffitos; valde credulum esse ne-
cesse foret, cui non mirum videretur, Si-
nenses superato promontorio Tabin, gla-
ciale illud mare permenso, & per angustias
inter novam Zemblam & Asiæ continen-
tem eluctatos, aut etiam supra illam insu-
lam euectos, tandem in Suevorum littora
fuisse ejectos: Et velim mihi explices, quot,
non dico dierum, sed mensium, tempestas
hæc fuerit: & quomodo potuerint usque ad
Suevorum littora impelli, & tot insulas tot
terras prætervehi. Vbi me ex hisce difficul-
tatibus eduxeris, forte sententiam mutabo.
A costa ipse non plane credidit veram esse
historiam, uti è dictis ipsius satis manife-
stum est. Non puto interea magnum crimen
esse fidem suspendere in rebus quæ tam pa-
rum probabiles sunt.

H. G.

Falsum illi, circumcisos fuisse Iucatanenses,
quod præter Martyrem Anglerium testantur
Godingius & Relationes editæ Antverpiæ anno
CICIO LVIII. quæ addunt Tolonas, Acuzam-
mitenses,

mitenses, & alios circa Mexicam. Addidit Herrera Guazacualcenses. Mirum vero quam ipse res adferat probabiles, qui à lue venerea arrosa vult illis præputia, quasi ita judaica esset illa lues, ut præputium perdere contenta, vicinis partibus parceret.

I. D. L.

Non absolute dixi hoc falsum esse, sed potuisse falsum esse, & Hispanos in eo deceptos: dein ipsorum authorum testimonia citavi, Martyris Anglerii, atque Gomarae neque ignorabam, plures esse qui hoc dicerent, prout ab aliis acceperant: & omnes illos populos nominavi de quibus hoc dicitur: quæ nomina in Relationibus illis quas citas, corruptissima sunt; Acuzamitenses enim dicunt pro insulanis Cuzumel sive Cozumel, aut etiam Acuzamil, ut vocat Gomara. Quod autem hic addis de Guazacualcensibus, etiam monui in libris meis de America. In illa autem Annotatione mea ad tuam Dissertationem, cum omnia excussissem, tandem conclusi: *Hæc mea conjectura est; credant qui volunt: saltem minime verisimile est; origine Hebræos fuisse.* Ex quo satis patet, me non dixisse absolute, falsum esse, quod aucthores illi de circumcissione quorundam Iucatanensium & aliorum scripserant: sed mihi non admodum probabile videri. Quod
vero

vero conjecturam meam de lue venerea false rides, non satis cogitas luem illam tum nondum Hispaniam aut Italiam vidisse, ubi vires sumsisse creditur. Possent & aliæ causæ adferri cur Barbari præputium sibi præciderint, si modo hoc factum. (nam Herrera quum ex instituto mores & ritus Lucatanensium describit, postquam jam plenius cognosci cæperant, circumcisionis non meminit.) sed res non est tanti ut de ea acrius sit contendendum. Observant enim Authores Hispani, Diabolum inter illas gentes, ad similitudinem cultus quem Deus Iudæis tradiderat, multa instituisse; quæ hic referre longum esset: ut non propterea necesse, sit tantopere laborare ad illos à Iudæis aut Christianis judaizantibus accersendum.

H. G.

Falsum illi omne id quod viri nobilissimi Zenones Veneti & voce & scriptis ad posteros suos prodidere. at cur tandem? quia ita libet.

I. D. L.

Non dixi, mihi falsum videri omne id quod Zenones illi prodiderunt, sed illud de Estotilandia & Regis bibliotheca & quædam alia quæ de piscatoribus produnt. Quanquam si dixissem pene omnia, non existimarem me quicquam præter veritatem dixisse. Neque credo te omnibus illis fidem

fidem habere. Rationes porro retuli aliquot, & imprimis præsentem terrarum illarum faciem, jam omnibus fatis notam. Itaque tu hic obtrectatoris partibus fungeris, quum dicis me id fecisse tantum quia ita libet. Si tu omnia ista credis, explica nobis quæso, quæ sit illa insula Porlanda Frislandiæ ad meridiem vicina, admodum opulenta & populosa: ubi sit Stanefol, (nam hæc non sunt adeo à memoria hominum remota:) Bodendon, Grisslanda magna insula inhabitata: quæ sint septem illæ insulæ circa Islandiam, Talas, Broas, Iscant, Trans, Mimant, Damber & Bres: (de Gronlandia in superiore opusculo diximus, & ostendimus ex authoribus probatis, nullum umquam monasterium monachorum ibidem fuisse:) quæ sint insulæ illæ opulentissimæ & populosissimæ à Frislandia versus occidentem. An credendum putes in Estotilandia fuisse civitatem bellissimam & populosissimam cujus Rex in bibliotheca sua habuerit libros latinos & similia. Si hæc omnia fide digna existimas, permitte saltem mihi, cui facies illarum terrarum ex relatione Anglorum & aliorum fatis nota est, iudicio meo uti.

H. G.

OMnia quæ contra me scripsit in hoc argumento, non veritatis scripsit studio, sed obtrectandi.

I. D. L.

Absit hoc à me: imo veritatis indagandæ studio scripsi, & ut te ad diligentiorē indaginem excitarem; neque debueram propterea tam malignum iudicium aut tot convitia à te pati. Interea satis prodis, te non eo animo cogitata tua proposuisse, quo videri vis; & te alios invitasse, ut occasionem nancisceretur iis pro tuo more insultandi.

H. G.

MAgis credo ei se probat, quem suo Operi addidit Lescarbotus, qui probabile putat, Noachum in America natum iter ad veterem patriam indicasse posteris.

I. D. L.

NE sævi quæso tantopere: non potes ignorare me hoc commentū Lescarboti damnasse: non tamen propterea debebam abhorrire ab aliis quæ ille bene observaverat.

H. G.

DIcam ego quod verum est, me non libros tantum legisse multos quos & obtrectator, sed & scriptis commentariis usum: quædam etiam me credi-

credidisse testibus, qui in illis locis vixerant.

I. D. L.

Credo, & laudo; idem & ego feci & facio; confidoq; me plures scriptos commentarios legisse & adhuc habere: cum pluribus quoque contulisse qui in illis partibus vixerant, tam Hispanis, quam nostratibus, etiam Gallis atque Anglis. Sed multum interest quo pacto quis omnibus illis utatur. nam primo iudicio opus est, & non facile, nisi plures unum & eodem modo tradant, assensus adhibendus, & aliquandiu iudicium suspendendum: & asserentium aut negantium rationes, etiam mores, inspiciendi. Deinde hoc quoque observandum, ne quis temere hanc aut illam sententiam amplectatur, & indecorum putet illam mutare, ut te fecisse video, qui etiam dissentientes & naso suspendis, & odisti, & illis male dicis; nam ita veritas inveniri non potest; tales enim quod volunt credunt, & querunt quo modo persuadeant aliis quod temere crediderunt, & contradicentes contemnunt adeo, ut ne rationes quidem eorum examinare sustineant. Hoc autem tibi familiarissimum esse, nuper ostendisti. nam cum tibi pulchrum illud commentum de Caio Antichristo & Simone mago homine peccati tantopere allubuisset, quas non turbas dedisti,

disti, aut quibus convitiis in contradicentes
pepercisti? non ita, mihi crede, oportuit.
Perpende quæso quid magnus Basilius dicat
Homil. 2. in Hexameron. αὐτὸ οἱ ἀπαρτίται
τῆς ἀληθείας, &c. & videbis quam rationem
sequaris. In controversia de qua nunc agi-
mus minus periculi est, sed idem lapsus,
quum veritas non quæritur ipsa, verum
tantummodo conjecturæ patrocinium.

H. G.

Attamen quia hæc, posterius quæ dixi, mihi
fidem facere possunt, non aliis sorte, præser-
tim, ut nunc sunt tempora, pertinacibus, ex solis li-
bris editis satis me habere confido, unde adstruam,
non quidem certa esse & explorata quæ dixi, (ne-
que enim venditavi ut talia) sed probabiliora iis
quæ contradictores hætenus attulere.

I. D. L.

SAne ista expeditior est via: quanquā non
repudiandum existimem, si quis aliquid
ex scriptis commentariis aut relatione fide
dignorum adferat, nam ex ejusmodi com-
mentariis & relationibus libri editi origi-
nem habent: modo quis candide & fideliter
referat verba eorum & rationes, & autho-
res nominet. Sed tu etiam in citandis libris
pessimo more, si verum licet dicere, uteris,
nam neque verba, neque loca indicas ubi
inveniantur. Citans authores qui multa &
prolixa

prolixa volumina ediderunt, nominare illos contentus, neque librum neque caput designas, quo fit ut aliis qui verba authoris inspicere vellēt, magnum inducas laborem inquirendi, aut illius tædio assensum extorqueas: ita citas Herreram, Gomaram, alios. Cæterum bene habet quod fateris te non dixisse *certa & explorata*; non debueras ergo tam ægre ferre, quod notas ad illa feceram. Verum addis, *sed probabiliora iis, quæ contradictores hætenus attulere*: Abunda in tuo sensu, per me licet, sed ne sævi in eos qui illud non possunt credere. Placeat tibi tuum commentum, sed patere alios de illo judicare: neque statim pertinaciæ condemna eos qui plenius rationibus se persuaderi postulant antequam assentiantur; nam si te hic aut alicubi pro dictatore audiri flagites, frustra fueris. Sed rem ipsam porro videamus.

H. G.

BIpertita est mea disceptatio: de gentibus eis Isthmum Panamensem: de gentibus ultra eum Isthmum. In utraque parte dixi primum, quid in universum censerem, illos à Norwagia ortos, hos ab austrinis terris, quæ ultra fretum sunt Magellanicum. Sed exceptionem addidi in parte nobis propiore de Iucatanensibus & quibusdam eorum vicinis: in parte remotiore de Peruanis. De his omnibus nihil dum video cur meas conjecturas cum aliorum

rum sensibus commutare debeam. Groenlandiam ait esse partem continentis Americanae. Libenter ei in eo assentior. Neque enim ei similis esse volo, ut eam in omnia contraria.

I. D. L.

NEque ego in omnia contraria ivi, sed quædam tua probavi, quæ recte se habebant: & jam ipse fateris me quædam veritatis studio scripsisse: siquidem vera esse agnoscis.

H. G.

GROenlandiam à Norwagis habitatam, inter ipsum & me & omnes constat. Habemus ergo jam partem Americae à Norwagis, ut ego dixeram habitatam.

I. D. L.

SI hoc tantum dixisses, nemo id jure refutasset: & hætenus inter nos convenit; nam neque ego contendi, nullam partem à Norwagis aut aliis Europæis habitatam: quinimo etiam alios ex Europa in Americam migrasse potuisse ostendi: siquidem à multis partibus mari ad Americam perveniri potuisse asserui; & nullam viam negligendam ad incolas in Americam inducendos ab illis terris, in quibus post diluvium genus humanum propagatum credimus.

B

H. G.

Quid illos Groenlandia infessores impediit ire longius, & per lata terrarum spatia genus suum propagare? notemus vero, nullum vestigium famæ in vetere orbe repertum, quod ad mille annos pertingeret. Islandia quantum ex Annalibus cognoscitur per hominem Suedum detecta anno Christi 1555. habitata ab Ingulfo Norwago anno 1556. Circa idem tempus Groenlandia per nosci capta, teste bono Dithmaro Bleshemmo.

I. D. L.

CUr hic auctoritatem hujus Dithmari præfers authoritati Angrimi Ionæ, qui Islandus natione melius ista scire potuit, & qui istum in plurimis falsum fuisse ostendit? hic enim tradit, Groenlandiam primum aditam anno 1555. Quod autem hic fateris, nullum vestigium famæ in veteri orbe repertum quod ad mille annos pertingeret: (imo ne ad octingentos quidem si rationem subduxeris:) id me vel potissimum movit ut non crederem, partem septentrionalem Americæ, maximam partem suorum incolarum è Norwagia accepisse. Nam si Gomaræ & Herreræ credimus Chichimecæ ad lacum Mexicanum venerunt anno 1551. ita enim scribit Gomara parte secunda cap. de los Reyes de Me-

xico

xico: Quanta su historia que vinireon a esta,,
 tierra los Chichimecas el anno segun nue-,,
 stra cuenta de setecientos y veinte y uno,,
 despues que Christo nacio. id est; *narrat ip-
 sorum historia, Chichimecas ad istam terram (a-
 git de Mexicana) venisse anno secundum no-
 strum computum septingentesimo uno & vigesimo
 à Christo nato. Oportet itaque illos aliunde
 venisse quam è Norwagia, siquidem Nor-
 wagi primum anno 1555, etiam
 secundum tuum calculum, in Islandiam mi-
 grarunt. Quod te animadvertere oportuif-
 set; & monueram in Notis meis. sed non vis
 quicquam doceri quod cogitatis tuis non
 faveat.*

H. G.

UTrique lingua vetus Norwagica: Saxonica
*per commercia in oram postea irrepsit. Chri-
 stianismi nulla tunc ibi notitia. Christianismum
 pariter accepere & Islandia & Groenlandia anno
 Christi 1555, cum exigua ante
 jacta essent semina. Et propterea mores quos An-
 grimus narrat, nihil ad nos pertinent: ii postero-
 res sunt accepto in Islandia & Groenlandia Chri-
 stianismo.*

I. D. L.

QVibus authoribus asseras, Islandos &
 Groenlandos primum anno 1555
 Christianismum accepisse, dicen-

dum fuerat; Angrimus Islandus contrarium scribit, nimirum id anno *CIO* factum, & ille optime scire potuit. atque etiam planius explicandum fuerat quid per *exigua illa semina* intelligeres, cum hic & episcopos Groenlandiæ numeret ab anno *CIOCCXXI*. sed hoc commentum propterea tibi placuit, ut annos illos quingentos lucrareris, & evitares argumentum à moribus Islandorum.

H. G.

INter illos annos prope quingentos, vide quantum auctus accipere potuerit gens in primis facunda. Neque enim frustra Iornandes Gothus Scandziam in qua est & Suedia & Norwagia vocavit gentium officinam. Iaponensis terra à *IOCC* annis habitari capit. vide quanta ibi fuerit hominum multitudo, in cælo minus genitali, jam Marci Pauli Veneti temporibus, id est, intra annos à sui origine trecentos. Non longe abit ab iis quæ diximus, quod Herrera dixit, auctores gentis Mexicanae mare transisse circa annum Christi *IOCCCCXX*. Intrasse terram quæ postea Mexicana dicta anno Christi *IOCCCCII*.

I. D. L.

Non dubium est, gentes facundas & in facundo cælo magnum auctum posse capere intra trecentos annos. Sed illos annos prope quingentos ut tu loqueris primū demon-

demonstrare debueras à Norwagis in Gronlandia actos, antequam Christianismum susciperent, ut ita dissimilitudinem morum probares. Verum ut hoc de moribus jam mittamus: Rationes tuæ potius destruunt id quod probandum susceperas, nimirum omnes ferme populos qui cis Isthmum sunt Panamensem, ex Norwagia ortos, & tantum excipi Iucatanenses & paucos alios illis vicinos. Nam si Norwagi primum migrarunt in Gronlandiam anno 1000000, aut ut aliis placet 610, quomodo potuerunt anno 1000000 transiisse mare, & jam anno 1000000 tantum auctus cepisse ut Mexicanam implerent? Hæc absurda esse quivis videt, & mirum est te hoc non animadvertisse. De temporis ratione nobis hic adhuc quæstio est, non de moribus. Quod autem scribis, Herreram dixisse auctores gentis Mexicanæ mare transiisse circa annum Christi 1000000, id paulo accuratius examinandum. Locus, quem credo te respicere, ita se habet Dec. III. lib. II. cap. X.

Los antiguos moradores de aquellas partes eran siluestres, que se mantenian con las frutas, y raizes campesinas y caças, que eran muy diestros y no vivian en civilidad, y por esto se llamavan Chichimecas: habitavan en las sierras, y montes,

„dormian en tierra , y andavan desnudos : y
„ningun genero de policia tenian : las mu-
„geres seguian à los maridos , y dexavan las
„criaturas colgadas en cestas de las ramas de
„los arboles , hartas de leche hasta que bol-
„vian de la caça. No conocian dios, ni tenian
„religion, ni superior; y hasta oy dura en neu-
„va Espanna esta gente , que ha sido harto
„prejudicial , la qual no se pudo sojuzgar
„por no tener ciertas habitaciones, que fue-
„ra harto necessario para que los ensenna-
„ran a ser hombres y Christianos. Estos pri-
„meros moradores de neuva Espanna como
„no sembravan, ni cogian , dexaron à otros
„forasteros la mejor parte que ocuparon ;
„que era gente mas politica los quales fue-
„ron de otra tierra apartada de hazia el Nor-
„te , adonde se ha descubierto la neuva Me-
xico. Dicit, antiquos incolas novæ Hispaniæ
fuisse homines silvestres sine ulla religione
& politico regimine , separatim de gente
& solis fructibus arboreis & radicibus cam-
pestribus & venatione vitam tolerasse , in
montibus & collibus habitasse, & meliore
terras advenis reliquisse. Agit deinceps de
auctoribus gentis Mexicanæ , quos dicit
gentem magis politicam fuisse ; & venisse
ex illis regionibus in quibus hodie novæ
Mexica censetur. Quum autem dicat , no

vam Hispaniam ante occupatam fuisse à Chichimecis, quos Gomara, ut ante dixi, scribit ad lacum Mexicanum venisse anno 1500; ex eo satis liquet, silvestres illos homines non fuisse ejusdem originis, aut à Norwagis potuisse descendere. pergit Herrera.

Y esta gente (nimirum quæ postea venit), pintava su decendencia en figura de cueva, y dezian que de siete cuevas avian salido a poblar la tierra de Mexico: y haziendo mention dello en sus libros, pintavan siete linages, y dezian que para llegar al lugar de las siete cuevas, atravesaron un brazo de mar en troncos de arboles, que devian de ser canoas mal labradas, y segun su cuenta parecia que avia ochocientos annos que salieron de Navatlacan, que reduzido à la nuestra fue el anno de ochocientos y siete, y tardaron ochenta annos en llegar à la tierra de Mexico, porque les persuadian sus dioses, o demonios, porque hablaban visiblemente con ellos, que buscasen las tierras conformes à las señas que los davan: y desta manera yuan inquiriendo, y poblando, y dexando alguna gente passando adelante, y hasta aora se hallan rastros del camino que traxeron, con grandes edificios derribados, y por esta causa,

„ tardaron tantos annos en viage que se pue-
„ de andar en un mes : y entraron en la tierra
„ de Mexico el anno de nuestra saluacion de
„ novecientos y dos. id est: Et ista gens (nimi-
rum politica illa quæ post Chichimecas il-
los sylvestres venit in novam Hispaniam)
pingebat descendentiam suam figura speluncæ, &
dicebat, se saluisse è septem speluncis ad incolen-
dum terram Mexicanam ; & facientes ejus rei
mentionem in suis libris pingebant septem genera-
tiones, & dicebant, se, ut venirent ad locum septem
speluncarum, trajecisse brachium maris truncis ar-
borum, quas oportuit esse canoas negligenter fa-
ctas, & secundum ipsorum calculum apparebat
esse octingentos annos à quo exierint è Navatla-
can, qui reducti ad nostrum calculum fuit annus
octingentesimus & vigesimus, & tardarunt octua-
ginta annos antequam adirent Mexicam, quia ipsis
persuadebant eorum dii aut demones (nam visibi-
liter cum illis loquebantur) ut quærent terras
conformes signis quæ dabant : & ad istum modum
procedebant, quærentes, & colentes, & relinquen-
tes aliquot suorum, atque ita ultra tendentes ; &
ad hodiernum diem visuntur vestigia itineris, &
magnum adificiorum ruina: atque propterea tot
annos fuerunt in itinere, quod menstruo absolvi tem-
pore potuerat ; & intrarunt terram Mexicanam
anno nostre salutis 1555. Atque hic obser-
vandum, primo Herreram non dicere, illos
trans-

transiisse, mare, sed brachium maris, id est, sinum aliquem aut fretum quod in continen-
tem incurrit, ita ut hoc nullo modo possit
accipi de mari Germanico quod Islandiam
& Gronlandiam à Norwagia dividit; quis
enim credat illud truncis arborum aut lem-
bis uniligneis trajicere ausos? Deinde illum
non dicere illos anno 1000000 maris illud
brachium transiisse, ut tu asseris, sed tum se
movisse ex Navatlacan, ita ut male hic sen-
tentiam Herreræ intellexeris. Licet ne hoc
quidem te possit juvare. Nam ipse eodem
capite, postquam plura de harum gentium
adventu ad Mexicam dixit, concludit: De
que se infiere que los primeros pobladores
de las Indias occidentales, fueron por tierra,
& que todas aquellas provincias estan con-
tinuadas con Asia, Europa y Africa, y el
neuvo mundo con el vejo: aunque hasta
ayorar no esta descubierta la tierra que los
junta: y si ay mar en medio, es tam poco
que le pueden passar à nado las fieras, y los
hombres en chicos barcos. Id est; è quibus in-
fertur, primos illos habitatores Indiarum occiden-
talium terra venisse, & omnes illas provincias esse
continuas cum Asia, Europa & Africa, & novum
mundum cum vetere: licet hætenus non sit detecta
terra quæ illas jungat: aut si mare interluit, tam
exiguum esse, ut fera transnare possint & homines

exiguis lembis trajicere. Quæ autem hic narrantur ab Herrera, eadem pene habes apud Gomaram : nisi quod rationes temporum nonnihil varient; & quod addat, Chichimecas illos venisse ab *Aculhuacan*, quæ est ultra *Xalisco*, circa annum 1555. Situm provinciæ *Culhuacan* descripsi in America. est autem ad sinum sive fretum Californiæ, ut maxime verisimile sit, Herreram per brachium maris hunc sinum intellexisse, sequitur enim ad eandem plagam nova Mexica. Quid multa? hæc ad Gronlandiam referri neutiquam possunt, quæ longissime inde abest : neque unius mensis spacio ab illa ad Mexicanam potuissent pervenire : neque tempus, quo Norwagi in Gronlandiam descenderunt, congruit cum eo quod hic designatur; quod te animadvertere oportuit. Eadem quoque habentur apud Acostam lib. 7. cap. 2. qui Chichimecis jungit Otomies, aliam gentem Novæ Hispaniæ, moribus & lingua à Mexicanis diversam, neque ita cultam; quæ hodieque reperitur in Nova Hispania. Concludit quoque eodem modo, ut mihi verisimile fiat, Herreram totum illum locum ab Acosta sumsisse, & tantum verba quædam mutasse.

H. G.

Postea novem populos distinctis temporibus venisse è septentrione, id est, à partibus Americae primum habitatis, unde & illi Mexicanorum majores venerant.

I. D. L.

DVos hic errores commitis: primū quod novem populos facias, quum tantum septem fuisse tres isti authores dicant: secundum, quod illos distinguis & alios facis à majoribus Mexicanorum: quum tantum alii fuerint à Chichimecis & Otomiis, prioribus nimirum illarum terrarum incolis. Atque ita confundis quæ illi bene distinxerant, ut conjecturis tuis fidem faceres. Observare autem debueras, Herreram & alios agere de incolis non tantum Mexicanæ, sed totius novæ Hispaniæ, quæ plures provincias complectitur: septem autem illas nationes omnes aut ad lacum Mexicanum aut haud longe ab illo sibi sedes elegisse, & propterea recte dici posse majores Mexicanorum, cum non tantum de civitate, sed de toto imperio sermo est. Alioquin si bene attendas ad ea quæ Herrera & alii scribunt, præter Chichimecas, etiam aliæ nationes jam ad provincias illas venerant, antequam migratio septem illarum nationum contingeret; memorāt enim, Otomies, & montana incolentes

tes Totonnaques ; quibus & alii plures addi possunt ad meridiem & orientem à Mexicana incolentes. sed hoc non attendisti , quia conjecturis tuis de Norwagis non favebat.

H. G.

Horum in numero fuisse illos qui Mexicano regno nomen dedere sexcentis ante Hispanorum adventum annis. Ducentis ante id tempus annis advenisse ab eodem septentrione Navillacas, ait Acosta, venatui assuetos hos non minus quam priores illos.

I. D. L.

ITa est , septima illarum nationum fuit Mexicana, quæ & postrema ad lacum venit. Hispani primum adierunt Mexicam anno c1515xx, aut paulo ante. venerint ergo ad lacum Mexicani anno 15ccccxx. quo nondum Norwagi in Groenlandia tantum auctus fecisse poterant , multo minus tantum terrarum spatium permeasse: & notandum quod supra dixit Herrera , locum illum unde nationes illæ septē egressi sunt, haud longius à Lacu abesse, quam ut uno mense ab expeditis iter illud absolvi potuerit. Addis; Ducentis ante id tempus annis, id est, anno 15ccxx, advenisse ab eodem septentrione Navillacas, ait Acosta, venatui assuetos hos non minus quam priores illos. Qui sunt priores illi? nam primos vis mare trans-

transiisse anno 15cccxx, id est, centum annis ante quā Navillacæ ad lacum venerant. Nisi aliud & gravius convitium metuerem, dicerem, hic te dormitasse. Qui autem sunt illi Navillacæ? Acoſta ſeptem illas nationes eodem nomine inſignit. Navatlacas enim dicit de terra ſua exire cæpiſſe anno 15cccxx. deinde ordine exponit quæ illarum & quo tempore ad Lacum venerint. Non eſt autem quod hic captes ex eo quod dicit Navatlacas à ſeptentrione veniſſe: nam ipſe ſe explicat, inde veniſſe ubi hodie repertum fuit regnum quod vocatur Nova Mexica. Conſtat porro ex narratione Acoſtæ lib. 7. cap. 3, in illis provinciis Novæ Hiſpaniæ ante annum 15cccxix (utor tuo calculo, ne quid tergiverſeris) non tantum fuiſſe Chichimecas, ſed & alios populos. Scribit enim, Chichimecas illos non impediſſe novos advenas: ſed indigenas qui habitabant ultra montes nivofos, quos Tlaſcatecæ tranſcenderant, haud ita æquo animo paſſos terras ſuas ab advenis occupari: & dicit illos fuiſſe gigantes. Vellem autem locum deſignare, & Acoſtæ verba produxiſſes; quibus dicit illos venatui aſſuetos non minus fuiſſe quam priores illos: qui priores illi non poſſunt eſſe alii quam Chichimecæ: quum contra Acoſta ſcribat, Navatlacas illos magis

gis politos & industrios fuisse, & sementem facere suctos. Confusissima sunt quæ hic dixisti.

H. G.

Nec spernendum quod Herrera dicit, eos qui in terra Bacalaos habitant, colore, cultu, vestitu, sedibus congruere cum Lapponibus Norwagiæ vicinis.

I. D. L.

Nequaquam spernendum: sed ubi hoc dixerit Herrera, adhuc quæro: interea fateor non esse negandum, neque umquam negavi, ex Europa etiam incolas Americam accepisse: sed Bacalais quid commune est cum incolis novæ Hispaniæ? præterquam quod in eadem continente degant. aut si concedatur Lappones in terram Bacalaos venisse, num propterea sequetur, omnes septentrionalis Americæ incolas aut maximam partem à Norwagis esse ortos? Quam alieno loco hoc *nec spernendum* inferatur, æquus lector judicet, sed caveat ne in obtrectatorum numerum referatur.

H. G.

Postremos à septentrione illo venisse Tapenecas, ait Herrera, anno ante Hispanos trecentesimo trigesimo & secundo.

I. D. L.

ERras porro, neque cepisti mentem Her-
reræ; nisi forte ita festinasti hæc effun-
dere, ut non attenderis quid ille dicat. Re-
censet quo ordine septem illæ nationes se
è patriis sedibus moverint. nimirum primo
Suchilmici: secundo Chalca: tertio Tepea-
cæ, quarto Culvæ, quinto Tatleuca. Obser-
vandum autem, quatuor illas priores ad La-
cum sedes cepisse; quintam illam in Qua-
huanac, ubi nunc est Marchionatus qui dici-
tur Vallis: sexto Tlascaltecas, qui transie-
runt montes nivosos. Et postquam de his
sex nationibus egit, & interjecit antiquam
cantilenam qua liberos suos animabant ad-
parcimoniam, quia majores ipsorum multo
labore vitam sustentaverant, subjicit deni-
que: y aviendo passado 302 annos que los,,
seys linages referidos salieron de su tierra y,,
poblaron à neuva Espanna, estando ya,,
muy acrecentados, Illegaron à ella los del,,
septimo linage, que es la nacion Mexicana,,
gente politica y bellicosa &c. id est: *quum*
jam anni cccii præterierant postquam dictæ sex
nationes (id est, Suchilmici, Chalca, Tepeaca,
Culvæ; Tatleuca, & Tlascalteca) è patria sua
exierant & novam Hispaniam incoluerant, atque
jam multum auctus fecerant, venerunt ad illam
septimæ nationis homines, quæ est natio Mexica-
na,

na, politica & bellicosa &c. Nihil ille de Tapanecis; sed Acolta de itinere septem illarum nationum agens, tertio loco ponit Tapanecas, & interpretatur populum pontis. Cur autem hos è medio excerpseris, nescio. Herrera ipse explicite loquitur, & significat Mexicanos postremos è sedibus suis movisse, non quidem 302 annis post sextam nationem, sed postquam sex illæ nationes, quæ erant ejusdem cultus, se sedibus primis movere cæperant & ad Lacum accesserant; erant enim omnes advenæ. itaque initium illorum trecentorum & duorum annorum capiendum est ab anno 1508, si Herrera bene rationes subduxit; venerunt enim sex illæ nationes ad Lacum ante Mexicanos, sed quo anno singulæ venerint, id non invenio annotatum. Observandum porro, Acoltam qui ante Herreram scripsit, dicere lib. 7. cap. 4, non minus Mexicanam, quæ erat septima natio, quam sex alias, exiisse ex Aztlan & Teuculhuacan, & fuisse omnes gentes bellicosas & politicas, & politiores iis qui prius regionem illam incolebant, qui erant silvestres & impoliti. Quantum autem hæc conjecturis tuis quas aliorum sensibus probabiliores judicas, convenient, vellem te attendere, & deposita iracundia animadvertere, me bene monuisse, origines horum

horum populorum altius esse repetendas quam à Groenlandis aut Islandis aut etiam Norwagis: quanquam nolim negare, etiam ab his incolas ad Americam venisse: sed tu ita impatienter fers tibi contradici, ita festinas ut verum videre non possis: oportet ut hoc emendes si famam tueri velis, & ut aliis parcius male dicas, qui malunt authores ipsos consulere quam aliis temere credere, aut obiter & dormitanter illorum sententiis assensum adhibere.

H. G.

Adde jam argumentum illud, quo & alios inductos video, ut crederent, non terrestri, sed maritimo itinere venisse, qui primi illas terras habitarunt, quod equos nullos secum adduxere.

I. D. L.

Vellem prius illud tuum argumentum forma aliqua imbuisses, & terminos illius planius explicasses, tum enim patuisset quam levis tua conjectura fuerit. nam si Norwagi secundum tuum calculum primum anno 1000 Islandiam cæperunt inhabitare: & Chichimecæ jam in nova Hispania fuerunt anno 1000 secundum Gomaram: secundum te autem auctores gentis Mexicanæ jam intrarunt terram Mexicanam an. 1000: quis dæmon illos octo annis in

C tantum

tantum auxit & per tanta terrarum spatia duxit? & unde fuerunt illi quos ibidem invenerunt? hic tibi Caio Cæsare aut Simone mago opus erit, ut te expedias, & aliquid novi comminiscaris. De altero argumento quod ab equis sumitur, jam dixi in priore opere: & post adhuc aliquid erit dicendum. sed mihi crede, etiamsi Norwagos tuos statim postquam in Groenlandiam descenderunt, omnes cum conjugibus & liberis in equos imposuisses, non potuissent tam cito Chichimecis & aliis ad Lacum occurrere.

H. G.

Q*Vid ergo propius creditu, quam ortos Groenlandia eos qui ulteriora tenuere, ita tamen ut, quando celebris fuit illa navigatio, per temporum spatia ex Suedia, Norwagia, Dania, cultores accesserint novi, magna ad sobolem incrementa?*

I. D. L.

EGo vero te magnum Iovis incrementum opinabor, si hanc conclusionem rite è præmissis sequi ostenderis. Videamus enim præmissas; Islandia habitata fuit ab Ingulfo Norwago Anno 1000. Circa idem tempus Groenlandia pernosci cæpta; utraq; provincia anno 1000 Christianismum accepit: intra quingentos annos, id est, anno 1500, potuit magnum auctum accepisse gens inprimis fœcunda.

aucto-

auctores gentis Mexicanæ mare transierunt
anno 15 cccxx. intrarunt in terram, quæ po-
stea Mexicana dicta fuit, anno 15 ccccxii.
Nec sperniendum, qui in terra Bacalaos ha-
bitant, cum Lapponibus, colore, cultu, ve-
stitu, sedibus congruere. Postrema illarum
nationum quæ Novam Hispaniam incolunt,
& Lacum Mexicanum accolunt, eo vene-
runt trecentesimo trigesimo secundo anno
ante Hispanos; id est, anno c15 clxxxvii
aut circiter. Ergo propius creditu, illos ter-
restri quam maritimo itinere venisse, & è
Groenlandia aut Norwagia ortos. Si hæc
conclusio sequitur è præmissis, vicissi uti-
que. Verum si ex me quæras, propius cre-
ditu est, eos qui Novam Hispaniam & ulte-
riora ad dextram & sinistram tenuerunt, è
Groenlandia non fuisse ortos: neque credo
quemquam sanum iudicaturum, hanc con-
clusionem è præmissis sequi, sed potius cre-
diturum, manifestam esse principii petiti-
onem, & Sophisticum Elenchum. Quid au-
tem sibi vult quod adiicis; *quando celebris fuit*
illa navigatio, per temporum spatia ex Suedia,
Norwagia, Dania cultores accesserunt novi? Si
navigationem Norwagorum intelligis in
Groenlandiam, inter ipsos pervulgatam,
ea non potuit esse admodum celebris, nisi
jam accepto Christianismo, secundum fide

dignissimorum authorum testimonia: sin de
celebritate apud alias nationes, aut celebri-
tate navigationum superiori seculo; fieri
potuisse credo ut aliqui eo se conferrent;
sed tum orietur illa difficultas, quomodo
Christianis sacris imbuti, tam cito potue-
rint oblivisci non modo se Christianos, sed
etiam homines esse. Porro quum superiori
seculo ad illas partes Americæ navigatum
sit à Brittonibus, Hispanis, Anglis, Nostra-
tibus, etiam ab iis incrementa accipere po-
tuerunt: sed jam Christianos, neutiquam
fuit verisimile, tam brevi tempore religio-
nis non tantum in solidū oblivisci potuisse,
sed ad istum modum efferari. Atque hoc est
commentum illud quod tantopere tibi pla-
cuit. Vt autem intelligas, illud ob alias, præ-
ter jam dictas, causas, admitti non posse, ad-
do quod Herrera scribit dec. 3. lib. 4. cap. 18
Indigenas provinciæ *Vt latan*, quæ terminos
jungit cum *Guatimala* antiquitates suas in
libris pictis ostendisse ad annos octingentos
& supra; & ibid. cap. xix, Otomies diver-
sam gentem moribus & lingua Novam
Hispaniam incoluisse, antequam septem
illæ nationes ad Lacum venirent. Est & a-
liud non leve argumentum, gentes illas non
venisse è Norwagia, quod ante Hispano-
rum adventum nullum frumentum Euro-
pæum

pæum habuerunt, sed tantum Maizium asiaticis familiare. Item quod Mexicani magnopere abhorruerint ebrietatem, & illam publice castigarint, & infamia notarint eos qui se inebriarent, ut notat ibid. cap. 15. Quanquam haud ignoro omnes pene Americanos ebrietati obnoxios esse. Sunt & alia multa, quæ dissuadeant, credere gentes illas omnes (præter Iucatanenses & alios paucos) è Norwagia aut ex Germanica prosapia ortos, quæ alibi explicanda erunt.

H. G.

Accedit, quod cur gentes pleraque Americæ cis Isthmum credantur ortæ ex Germania, cujus veteris pars Norwagia est, attuli argumenta, quæ si non carptim sumantur (id enim sophisticum est) sed junctim, multum apud æquos judices habebunt ponderis, præsertim ubi non opponuntur validiora alia.

I. D. L.

NEquè ego carptim tua illa argumenta sumsi, sed singula per se examinavi, atque adeo tandem junctim ostendi nihil ponderis habere etiam si omnia quæ illis gentibus tribuis ad amussin sic se haberent. Attuli quoque argumenta contraria, hætenus validiora, quia illa non refutasti. Potissimum autem eorum est, non posse fieri ut omnes è Germanis aut Norwagis orti fuerint, quia

Nova Hispania & vicinæ partes jam incolas suos habuerint ante quam Norwagi Groenlandiam adirent. Sed tibi nihil videtur validum quam quod ipse comminisceris, nec æquos iudices putas, nisi qui secundum te iudicaverint. Sed videamus cætera.

H. G.

INter hæc magnum mihi certe est, quod sicut *Islant*, *Frislant*, *Groenlant*, *Estotilant*, in *lant* exeunt, quod Germanica Lingua regionem significat, ita & regiones pene omnes quæ sunt in parte novi Orbis Septentrionali. Adscribam non pauca ex Herrera; *Cibitlan*, *Apanaslan*, *Massasilan*, &c. *Aztlan*, unde reges *Motezuma* majores numero octo.

I. D. L.

ATqui hoc argumentum omnium levissimum esse, ostendi multis rationibus. Hic autem obiter primo noto, *land*, non *lant* scribendum esse, si orthographia Germanica observetur. deinde, præter quod ante dixi in superiore Opere, non esse illa omnia regionum nomina, sed longe plura pagorum aut etiam oppidorum: & terminationem illam in *an* Mexicanis familiarem quam maxime esse, etiam in aliis quæ cum terra cognationem non habent. Hic addo, etiam fluviorum nomina ipsis in *lan* desinere. ut *Chimetlan*, quem Gomara scribit in *Palua-*

paluapan flumen descendere, quod hodie appellatur *Rio de Aluárado*. item *Tuiẏtlan* : & alia. Eandem rationem etiam obtinere in nominibus hominum, ut *Iẏtacmíxtlitan* nomen viri apud eundem, parte secunda pagina 28. Præterea in omnibus illis vocibus quæ regionem, provinciam, ut tu vis, opidum aut pagum, ut ego, notant, terminationem non esse *lan*, sed *an*. idque probo ex Acosta lib. 7. cap. 2. ubi ait : Ay en aquella,, tierra dos provincias: la una llaman *Aẏtlan*,,, que quiere dezir *lugar de garças* : la otra llamada *Teuculhuacan*, que quiere dezir tierra,, de los que tienen abuelos divinos. Vbi illum,, lum vides non minus in posteriore voce interpretari *tierra*, licet ibi non sit *lan*. Atque ut hoc etiam credas de priori, *Aẏtatl* ipsis est *garça*, id est, ardea; atque hæc est illa vox quam præ cæteris magni facis. Idem etiam patet in plurimis aliis vocibus, etiam extra provincias Mexicanis subiectas, & quæ alia lingua utuntur, ut in *Mechoacan*, quod nomen Herrera dec. 3. lib. 3. cap. 9. interpretatur, tierra de mucha pescado.

H. G.

QVod autem ex duabus ultimis consonantibus posterior extrita est, id plane mirari non debemus, cum processus temporis in cœlo molliore tales vocum emollitiones quasi necessario secum ad-

C 4

ferat,

ferat, ut ostendit nunc lingua Gallica & alia è Latina orta.

I. D. L.

IN priori dissertatione dixisti, *in omnibus illis vocibus Hispanorum pronuntiatio ultimam literam extrivit*: nunc vis videri hoc ab ipsis Mexicanis factum, utpote in molliori cælo degentibus. Non constas tibi. Sed scito, illos in molliori illo cælo degentes crebro consonantium concursu uti, omniumque minime illam mollitiem præ se ferre; quod è vocabulis pene omnibus poteras discere quæ apud Herreram & alios legisti, & quæ ego notavi. Quid? an Galli aut aliæ nationes quæ emolliuerunt, in molliori cælo degunt quam Latini, quorum lingua corrupta fuit? aut Gallicum cælum jam mollius est quam olim fuit, quum easdem voces multo durius efferrent & scriberent quam hodie? aut Parisienses in molliori cælo degunt quam Vascones aut Hispani multi? Hominū mores molliores, præsertim aulicorum, etiam pronuntiationem & scripturam molliorem faciunt, non cælum. Etiam nos Belgæ, quod non ignoras, linguam nostram multum emollivimus, uti & Angli, licet non in molliori cælo vivamus hodie, quam dudum.

H. G.

Sic & Norwegam si Hispanum pronuntiare. Sjubeas, Neribega dicet.

I. D. L.

I. D. L.

FAteor, sed alia causa est, quia Hispani, Futi & Galli, W non utuntur, alioquin apud illos invenies voces multo duriores quam sit Norwega. Quid quod ne Norwagi quidem ipsi suam regionem Norwegam vocent, sed Norrige? Nos & alii qui mollius loquimur dicimus Norwegen, & Angli Norway. De urbe in America, à qua hoc argumentum sumferas, dixi in meis notis, ad quas tu nihil hic respondes.

H. G.

NEc illud Alavandorum nomen à Longobardis sive Lombardis longius abit, quam bipennis nomen Alabarde, quod veteres historiae scribunt Lombarda, sicut à Saxonibus Sacx, à Francis Franciscæ dicta sunt armorum genera.

I. D. L.

QVomodo hæc se habeant, nolo anxie excutere; nimirum an Alabarde & Lombarda idem armorum genus sit; neque enim vocem Lombarda in Glossariis inveni, neque ipse, quanquam multa adjecerim vocabula, illud adhuc in veteribus historiis offendi: Sacx & Franciscam non dubito quin à nationibus quæ illis utebantur nomina acceperint: Verum primo tibi probandum erat istam gentem Alavandorum (in priorī dissertatione Alavardos dixisti, atque

ita etiam hic te voluisse credo) in America degere: dein consequentiam illam validam ostendere ad cognationem originis demonstrandam. Nostates dicunt Groots, Latini Arrogans; neque hæc vocabula longius abeunt quam illa quæ posuisti; num ergo quis recte ex eo concluderit, Belgas & Latinos ejusdem originis esse? Varia ejusmodi excogitari possunt, si quis velit otio suo abuti. Interea gentem illam Alavardorum adhuc quæro.

H. G.

Teut gentis conditorem, Deumque, dictum Germanicis gentibus, notum omnibus, & inde ipsi sibi dicuntur Teutschen, quod Latine scribitur Teutisci. Idem Deus Mexicanis. Negari id non debuit, cum testes habeamus & Herreram & Gomaram, qui res Cortesii diligenter perscripsit, & præterea Martyrem Anglerium: & inde lingua Totonaca apud Herreram, & nomen proprium Theutlille, ut olim apud Germanos Teutobocchus, & similia multa.

I. D. L.

Quid Theut sit Germanis, & quæ inde deriventur, scio: sed negavi Teut Deum esse Mexicanis: respondes, illud non debuisses negari, quia Herrera, Gomara & Martyr Anglerius hoc testantur. Debuisses verba illorum adscribere: nam hoc in illorum scriptis

ptis reperire non potui, ne quidem illis locis, quibus agunt ex instituto de diis Mexicanorum. Invenio quidem apud Gomaram: al templo llaman Teucalli, que quiere dezir „ casa de dios: y esta compuesto de Teult que „ es dios, & de Calli que es casa: id est: *Templum vocant Teucalli, quod sonat domum Dei: & est compositum ex Teult Deus, & Calli domus.* Herrera dec. 2. lib. 6. cap. 3. narrat, Hispanos à Mexicanis fuisse vocatos *Teules*, id est, Deos: & ibidem lib. 7. cap. 17, Llamavan al „ templo Teucalli, que quiere dezir casa de „ Dios: esta compuesta de Teutl que es dios „ y de calli que es casa. ita ut appareat, Deum „ generaliter appellasse *Teutl* aut *Teult*, non autem particularem aliquem suorum deorum *Theut*. Neque ignoras quæ Clariss. Cluverus de *Theut* sit commentatus, qui hoc nomen derivat à veteribus Ægyptiis, quibus Mercurius eo nomine dicebatur: neque dubium est, Græcorum *Θεός* & Latinorum *Deus* ab eadem esse origine. Quomodo autem ab hac voce *Teutl* fiat Totonaca, non video, neque Herrera hoc dicit; sed regionem montanam quæ inter oram maris & Mexicam sita est scribit vocari Totonacap, & montenses illic agentes Totonagues, quorum lingua diversa erat à Mexicana, admodum rudis, qualis & Otomiorum, nisi forte

forte eadem : quomodo ergo à voce Mexicana originem habuerit, & quasi divina vocaretur ?

H. G.

Vox Peque torrentem significans, in quam vicorum nomina desinunt, est apud Herreram.

I. D. L.

Ostendi in notis meis, Peque non significare Mexicanis torrentem, sed illos aliam vocem pro torrente usurpare: neque Herrera contrarium dicit : locum indicare oportet, si tibi credi velis: plurimorum quidem locorum nomina desinunt in Tepeque quod illis montem significat; nullam hactenus inveni quæ desinerent in peque non præcedente te.

H. G.

Cætera vocabula ex Anglis scriptoribus maxime sumsi : & non dubito quin plura deturum sit tempus & querendi cura.

I. D. L.

Parum interest è quibus Scriptoribus sumferis : ostendi enim in notis meis ad dissertationem tuam, te illa sumsisse sine delectu aut cura, & permiscuisse cum vocabulis quæ ad nationes pertinent longe à Mexicanis remotas, atque adeo Australis Americæ incolas, Peruanos & alios. Deinde monui quoque, nihil facilius esse quam co-

gnatio-

gnationem aliquam, inter vocabula diversissimarum nationum, aut reperire aut ad tuum modum torquere: sed nullum firmum argumentum ex eo sumi posse ad originem nationum designandam. Nec dubito quin ii qui æquo iudicio rem perpendent mihi sint assensuri. Possem eo modo cōcludere, Congenes Æthiopas originem ducere à Germanis: *ua* enim ipsis est *van*: *tuat* quædt: *munna* mond: *vanqui* van wie: aut etiam à Latinis, quia è, ipsis, *est*: *lumunicu* lumen: *zulu* cælum. Quod autem subjungis; *non dubito quin plura detecturum sit tempus & quærendi cura*: tua intererat cum cura quærere, ut melius conjecturam tuam probares. Quis autem dubitat, Anglos Belgasq; cum multa vocabula observaverint, nequaquam omissuros fuisse, si qua congruentia cum sua lingua reperissent?

H. G.

Addam & illud non spernendum in compositis nominibus apud Mexicanos, ut idem ille testatur, vocem quæ subjectum significat subsequi, præcedente adjuncto quo subjectum restringitur, quod in Germanorum vocibus compositis pene omnibus pariter se habere deprehendas.

I. D. L.

Quæso te annon & aliæ nationes præter Germanos eandem regulam sequuntur?

tur? annon Græcis idem mos est, & Peruanis? ut, *Pacaritambo*, generationis domus; & similia?

H. G.

H*Vronibus Aihataba pater: id quoque vetus Germanicum est Aita.*

I. D. L.

Dixi jam ante, me non plane negare, aut vero ab simile ducere, etiam gentes aliquas in Americam septentrionalem migrasse à Germania aut Norwagia, & hoc potissimum credi posse de populis illis qui proxime ad Arctum degunt; sed hoc mihi nequaquam verisimile videri, quod in dissertatione tua posuisti: Omnes ferme populos qui cis Isthmum sunt panamæ ex Norwagia ortos arbitror. Deinde etiam dixi non bene ex paucorum vocabulorum congruentia argumentum peti; nam *vatter* Germanorum eodem modo convenit cum *πατήρ* Græc. & Pater Latinorum: nemo tamen propterea concludat, Germanos à Græcis aut Latinis ortos: nam ut bene à viris doctis observatum fuit, ista vocum congruentia à multis causis contingere potest, atque etiam casu. ut vanum sit, te ex ejusmodi vocularum paucarum congruentia, gentium originem velle concludere.

H. G.

H. G.

Quod si ideo gentes illæ Germanicæ non sunt, quia multa ibi vocabula reperiuntur non Germanica, jam à nulla gente orti erunt, quia vocabula illa cum nulla alia gente congruunt.

I. D. L.

Quis sanus ita argumentetur, gentes illas ideo non esse Germanicas quia multa ibi vocabula reperiuntur non Germanica? tamen hæc ita profers, quasi ego ita essem argumentatus. sed meum argumentum est, quia nulla apud Mexicanos & alios reperiuntur vocabula Germanica, aut ita pauca ut eorum ratio non sit habenda; quia & id in diversissimis gentibus reperitur. Quis autem te docuit cum nulla alia gente congruere? aut si quæ gens ita linguam mutavit ut nullum vestigium illius linguæ appareat qua majores illius usi sunt, an propterea quis bene concluderet, è terra ortos aut è cælo delapsos? Hæc sane lepida sunt, & tamen in his ita tibi places, ut subjungas:

H. G.

Cui consequens est, ut credantur aut ab aeterno fuisse cum Aristotele, aut ex terris orti, ut de Sparti fabula est, aut ex Oceano, ut voluit Homerus, aut aliquos ante Adamum fuisse conditos homines, ut nuper quis in Gallia somniavit. Si hæc credantur, magnum video periculum pietati: si quæ ego dixi, nullum plane.

I. D. L.

QVasi vero, nisi tibi credatur, omnes è Norwagia ortos, ad hæc absurda veniendum sit quæ hic congeffisti sine ulla necessitate: aut plus ad pietatem faceret, credere originis esse Germanicæ, quia paucula, apud illos reperiuntur vocabula Germanicis vocabulis similia, quam credere ab aliis ortos; quia nequaquam verisimile est, si à Germanis orti essent, tam pauca aut nulla vocabula Germanica apud ipsos repertum iri: plurimi populi à Germanis orti, sed non dabis mihi ullum, qui linguam ita mutaverit, quin origo è lingua adhuc demonstrari possit: plures anni sunt ex quibus Anglo-saxones emigrarunt è Saxonia in Angliam sive Britanniam Insulam, quam quibus Norwagi à te dicuntur migrasse in Americam; tamen adhuc maximam partem eorum linguam esse Germanicam, possum demonstrare, licet dialecto differat. Plura ejusmodi exempla dari possunt de Germanis, & Scythis, & Slavis, aliisque. Annon licet ad eundem modum de Mexicanis credere, licet eorum linguam non possimus comparare cum alterius gentis lingua, quia ignoramus ipforum linguas à quibus orti esse potuerunt: nam ab aliquo posterorum Noachi ortos esse pie credimus.

H. G.

Vere dixit Herrera, singulis prope vicis singulas fuisse linguas ante constitutum imperium apud Mexicanos: imo partim & postea.

I. D. L.

DE singulis prope vicis Herreram hoc dixisse, numquam probabis: neque populorum illorum lingua mutata fuit aut exolevit post constitutum imperium Mexicanum: nam Chichimecarum & Otomiorum lingua, quæ antiquissima est in illis regionibus, hodieque manet. sed multi populi præsertim qui viciniore & maxime obnoxii, bilingues fieri sunt coacti, & linguam populi dominantis discere, ne semper per interpretes agere necesse esset. quod & in Europa & Asia atque Africa contigisse notissimum est.

H. G.

Idque necesse est accidere ubi homines inter se segreges suspectique vivunt, ut notavit Garcilas Vega, tum in Peruana, tum in Florida Historia. Idem de Huronibus, tantilla parte, dixit Saggardus.

I. D. L.

Etiam de aliis multis idem dici potest: Neque ego hoc negavi: sed hoc dixi, quod tu quoque negare non debueras, & lingua argumentum omnium levissimum

D

duci,

duci, nisi exacte cum illa congruere demonstretur à qua originem ducere contendimus. Tu autem vis probare è pauculis vocibus originis cognationem, cum tamen admittas, posse fieri, ut cum homines segreges suspectique inter se degunt, lingua penitus diversa fiat ab ea quæ ante fuit. Quum itaque videamus linguas illorum populorum diversas esse, non magis necesse est credere mutatas à Germanica, quam ab alia quavis etiam ignorata: nam si mutata est, ab alia aliqua mutatam necesse est, aut recens factam.

H. G.

Veniamus ad morum indicia. Tacitus de Germanis: Prope soli barbarorum singulis uxoribus contenti sunt. Dicit idem de Massagetis Strabo, sed ita ut eos in ea re à cæteris Scythiis distinguat. Nam à Scythiis orti Getae, quibus singulis plurimas fuisse uxores idem Strabo Menandri versibus probat. Et is mos mansit apud Tartaros tum magnæ, tum minoris Tartariæ.

I. D. L.

Quid igitur vetat, si illis gentibus, de quibus tu, singulis singulæ uxores fuerit, eas à Massagetis deducere? aut etiam ab aliis gentibus barbaris, vel etiam non barbaris? nam Tacitus non dicit, soli barbarorum, sed, prope soli: & tu hic excipis Massagetas

getas inter Scythas; & ita etiam alia exempla inter barbaros possent reperiri. Pluresque hodieque barbari sunt, id est, moribus efferatis, quorum majores politiores fuerunt; nam quum homines segreges & suspecti inter se degunt, sicuti lingua, ita & mores mutantur. Vide autem quam parum tibi constes; priori dissertatione dixisti, *apud Scythas ab omni ætate usitatum fuisse plures uni viro esse uxores*; hic contrarium fateris de Scythis Massagetis; postquam hoc te monueram.

H. G.

Vetustissimi Septentrionalium Americanorum, teste Gomara, sunt Chichimeca, Magateca, Otomri, Pindes. His omnibus more Germanico singulae uxores.

I. D. L.

Primo, quid necesse est dicere more Germanico, cum aliæ quoque gentes, & ut tu fateris, Massagetæ, eundem morem habuerint? hæc est manifesta petitio principii. deinde Gomara non dicit, *Chichimecas* vetustissimos Septentrionalium Americanorum fuisse, sed vetustissimos incolas Novæ Hispaniæ seu Mexicanæ: & hoc conjecturam tuam evertit ut ante demonstravi, siquidem Chichimecæ jam ad Mexicanam venerunt dudum antequam Norwagi in Americæ

continentem venissent: idem quoque de Otomiis liquet. Gomara part.2. cap. *de las muchas mugeres*: quum dixisset, Mexicanos, præsertim opulentiores, multas uxores ducere; subjungit: Algunas provincias y generaciones hay, como son Chichimecas, Mazatecas, Otomis y Pinoles, que no toman, mas de una sola muger, y aquella no pariente. Aunque tam bien es verdad que los señores y cavalleros toman quantas quieren. Vbi Mazatecas mutasti in Magatecas, forte ne cum Massagetis congruere viderentur: & Pinoles in Pindes.

H. G.

Addit Tacitus exceptionem: exceptis admodum paucis, qui non libidine, sed ob nobilitatem plurimis nuptiis ambiuntur. Eadem plane exceptio est apud Herreram de Honduris, Iacobum le Maire de Gallorum in Floridam itineribus, & apud Garcilam Vegam in descriptione Floridae. Is enim ipse Incharum nepos qui de Peruanis, etiam de Florida scripsit, & quidem accurate.

I. D. L.

Non opus est eadem repetere quæ in prioribus notis dixi: scio, hanc exceptionem apud multas gentes obtinere; & liquet, apud multas etiam nationes australis Americæ idem obtinuisse, & contra apud plu-

plurimas septentrionales se habere: ita ut nihil certi ex his concludi possit. De Honduris falsum est Herreram hoc dicere. Dec. 4. lib. 8. cap. 3. *tenian quantas mugeres querian: habebant tot uxores quot vellent. Ibidem cap. 5. Vsavan que en muriendo un hermano, las mugeres que quedavan viudas avian de yr à casa del otro hermano, y las avia de recibir por sus mugeres.* id est, defuncto uno germano, fæminæ quæ viduæ erant factæ, ibant ad domum alterius germani, & oportebat illum eas in uxores accipere. Florida quam latissime patet, neque omnium Floridanorum eidem sunt mores, sed multum diversi. Galli tantum adierunt illos qui ad mare Germanicum habitant. Qui de Gallorum in Floridam itineribus scripsit, vocatur Iacobus le Moyne, non le Maire. Nihil ex hisce nuptiis concludi potest ad originem à Germanis probandā, ob rationes quas hic & alibi dixi.

H. G.

HAbes ibi arma, arcus & sagittas, tribunalia contra æstus.

I. D. L.

DE tribunalibus alibi jam diximus: arma arcus & sagittæ sunt pene omnibus incolis utriusque Americæ: quis ex eo concludat originis esse Germanicæ?

D 3

H. G.

POenam adulterii eandem quæ apud Germanos in Tacito: Accisam crinibus, nudatam, coram propinquis expellit domo maritus. Arcus & sagittas etiã in Virginia Angli notarunt.

I. D. L.

DE adulteris alibi respondi; & morte puniri apud multos barbaros, constat, præsertim apud incolas Novæ Hispan. Gomara: La pena del adulterio era morte natural. Paulo ante idem dixerat; divortia non permitti sine conscientia Iudicum & sine causa. Non raro tamen illos expellere uxores sine causa & mandato Iudicum. Et illo casu, Chamuscavan, inquit, les los cabellos en la plaza por afrenta y fennal que no tenia feso. Erat ergo hæc non pœna, sed injuria, neque signum adulteræ, sed insensatæ. Vide quam bene hæc ceperis. Neque hoc Germanis proprium aut etiam septentrionalibus Americanis, sed recte à viro docto in Notis ad Benzonem, hoc à diabolo, ut pote à lege naturæ propagatum, obliterari non potuisse, ut adulteria impunita tolerarent. Arcus & sagittas nusquam desideres in tota America. an propterea à Germanis ortos concludes? an non & Scythis & plurimis Europæ, Asiæ, Africæ incolis eadem arma usitatissima? fuerint ergo omnes qui
illis

illis utuntur à Germanis oriundi.

H. G.

D*Vodecim judices habes apud Herreram, sic
& apud Gothos olim.*

I. D. L.

SEd non designas quibus populis illos
duodecim judices tribuat, aut quibus
verbis aut quo loco Herrera hoc dicat. cre-
do te de Mexicanis intelligere, de quibus
loquitur ad eundem modum quo Martyr
Anglerius, *decem aut duodecim*, ita ut certum
numerus non ponat, ut tu hic affirmas:
apud vicinos Tepeacas tantum quatuor no-
minat: & ita diverse apud diversos. Obiter
autem hic notandum quod in prioribus
meis notis præterivi; apud Anglos hodie
duodecim illos non esse ordinarios judices,
sed singulis vicibus & pro rerum aut loco-
rum; etiam personarum differentiis, illos
deligi & jurejurando astringi ad unum ju-
diciu: quod nihil commune habet cum
Mexicanis.

H. G.

NIcaragua colonia est Mexicanorum: fur ibi in
servitutem additus ei cui damnum dede-
rat: ignavorum in milites, rupta arma. Habes ea-
dem in Gothorum & Longobardorum legibus, ubi
illa armorum ruptio dicitur Harniscare.

D 4

I. D. L.

NIcaragua satis ampla provincia est & longe remota à Mexica : an Mexicani Reges suos in coloniam miserint ad hanc provinciam , & an ea, quæ hic dicis sine auctoritate, ita se habeant , neque affirmaverim, neque negaverim; nihil enim tale inveni apud Herreram. Sed ad id quod addis, eadem reperiri in Gothorum & Longobardorum legibus , & illam armorum ruptionem ibidem dici Harniscare; disquirendum puto . Harniscaræ vox legitur in legibus Longobardorum lib. 3. tit. 1. leg. 43. *de his qui sine consensu Episcopi presbyteros in Ecclesia constituunt, vel de Ecclesiis ejiciunt, &c. aut illud bannum persolvant, aut aliam harniscaram sustineant.* in veteri editione est *ariscadam*. Habetur eadem lex in Capit. Karoli M. lib. v. §. XLIII. & ibi legitur *armiscaram*. In capitulis autem quæ idem Karolus constituit anno 856, legitur *Harniscaram*; sicuti & in capit. quæ constituit an. 869. In capitulis quæ Sueffione constituta sunt anno 853, *Harmiscaram*. Amerpachius porro *Harmiscaram* putat esse unam dictionem & significare pœnam, ita ut sit etiam nostrum *armscheer*, hoc est brachii forceps aut vinculum, ut olim furca fuit servilis pœna. Doctissimus autem Henricus Spelmannus, eques Anglus, judicat,
non

non fuisse pœnam corporalem, sed mulctæ genus, durioris forsitan. Inter varias enim, inquit, lectiones legis Longobardicæ codex unus MS. pro eo quod dicitur, aut aliam harmiscaram sustineant, reddit, aut aliam mulctam sustineant. Quomodocunque sit, nihil hic de armorum rptione; aut de ignavis militibus.

H. G.

NArrat idem Herrera, servum factum, qui ancilla se miscuisset. Quod ipsum quoque in Gothorum est legibus.

I. D. L.

QVid tum? an propterea sequetur, Mexicanos aut alios à Gothis oriundos?

H. G.

SOrorum filios hæredes, non sane alia de causa, quam quod certior ea cognatio, & infantes, ad amnem delatos, narrat post alios Benzo. Posterius hoc etiam Gomara.

I. D. L.

AD prius quod attinet, respondi in Notis, illud apud Mexicanos non habuisse locum. vide Herreram dec. 3. lib. 4. cap. 15. qui notat varios succedendi modos. Addo etiam, Malabarensibus id usitatum, ut notat Linscotius noster. Ad posterius etiam ibidem respondi, id Germanis non fuisse pro-

D 5 prium,

prium, sed cum aliis gentibus commune. In America australi id etiam usitatum. Ita ut nihil ex eo concludi possit ad originem Germanicam demonstrandam.

H. G.

AD libertatis usque jacturam aleæ lusum habet Herrera.

I. D. L.

APud Herreram illud invenire non potui; sed Gomara hoc habet; sed addit, id fieri ab hominibus infimæ fortis.

H. G.

VIcatim habitasse gentes illas, & Acosta, & alii.

I. D. L.

QUid hoc ad rem? non omnes ita, & imprimis non ita Chichimecæ, qui antiquissimi incolæ illarum regionum. etiam australis Americæ incolæ vikatim habitaverunt, ut omnes testantur. quid ex his concludas?

H. G.

Tempora per noctes & lunas digesta, prope omnes. Quæ omnia esse Germanica, negare nemo potest. Pars autem Germanorum Norwagi. Hactenus de Norwagica origine.

I. D. L.

DE his jam diximus in notis ad primam dissertationem; ubi ostendimus, illam
tem-

temporum putationem per noctes & lunas non fuisse propriam Germanis, sed cum multis aliis gentibus communem; itaque nihil ex illa concludi ad originem Norwagicam probandam. Puto autem, si ratio ini-
retur, illud tuum *prope omnes*, ad paucissimos venturum. Quid multa? quum jam ante probaverimus, Americam septentrionalem dudum fuisse habitatam antequam Norwagi in Gronlandiam descenderent: & apud omnes constet, tam multas & diversissimas linguas obtinere, ita quidem ut in Guaxaca & Misteca haud magnis provinciis Herrera *xiii* numeret, & vix ratio omnium iniri possit: quumque gentes illæ tam diverso sint corporum habitu, moribus, cultu, sedibus: non potuerunt à solis Norwagis descendere.

H. G.

TRanseo ad *Æthiopicam*. Circumcisos fuisse cum Hispani in illas terras venerunt, Iucatanenses & vicinos quosdam populos, tam multos testes habemus, ut id negare non sit hominis modesti ac verecundi.

I. D. L.

NEque ego id absolute negavi, sed dixi, id mihi non videri verisimile, & Hereram qui post alios illos scripsit id omisisse. Fieri tamen posse ut ita fuerit; nam narrat
Her-

Herrera, diabolum etiam præcepisse Mexicanis, ut idolum suum circumferrent, ut Iudæi arcam.

H. G.

Baptismum addit Martyr: Baptismo datum nomen regenerationis: administratum infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se parasse jejuniis & secubatione: confitendi morem, unctionem in fronte, honestam sepulturam, fidem de iudicio universali, Herrera. Hæc simul juncta alio referre non possum quam ad Æthiopas Christianos. nam & unctionem Baptismo accessisse, ut apud Christianos veteres, ita & apud Abasenos, notatum optimo scriptori Alvaresio:

I. D. L.

Primum negavi, Iucatanenses & vicinos illos Æthiopes fuisse. scriptores illi vocant Morenos, id est, fuscis; item nomuy Morenos, non Nigritas. Sed videamus verba Martyris. dec. 4. cap. 8. *Notandum & aliud sanctitati tuæ gratum futurum.* Referunt, Pueros jam anniculos puellasque cum piis ceremoniis sacerdotes in templis, aqua in crucem cum urceolo capiti superinjecta baptizare videntur: verba non percipiuntur; actus & murmura licet animadvertere: neque enim illi uti Maumetici aut Iudæi, putant eorum templa violari, si aliena legis quisquam eorum sacris intererit. Atque hæc non de Iucatanensibus, sed de Cempoalanis, qui lon-

ongiffime distant ab illis, & quos nemo re-
cutitos dixit, refert. Videamus porro quid
Herrera dicat dec. 4. lib. x. cap. 4. El Bau-,,
tismo solo en Yucatan se ha hallado en to-,,
das las provincias de neuva Esppanna. y en,,
su vocablo quiere dezir nacer otra vez: te-,,
nian à ello tanta devocion, y reverencia,,
que nadie lo dexava de recebir; pensavan,,
que recibian en el una pura disposicion,,
para ser buenos, y no ser damnados de los,,
demonios, y consegnir la gloria que espe-,,
ravan: davaseles desde edad de tres annos,,
hasta doze: y sin el ninguno se casava: eli-,,
gian dia para ello que non fue aziago: am-,,
navan los padres tres dios antes, y abste-,,
nian se de las mugeres. Tratavan los sacer-,,
dotes de la purificacion de la posada e-,,
chando fora el demonio, conciertas cere-,,
monias, y estas acabadas, yvan los ninnos,,
uno à uno, y les echava el sacerdote un po-,,
co de mayz y encienso molido en la mano,,
y ellos en un brafero y en un vaso embia-,,
van vino fuera del peublo, con orden al in-,,
dio que no lo beviessè ni mirassè atras: y,,
con esto pensavan que avian echado al de-,,
monio. Salia el sacerdote revestido con ve-,,
stiduras largas, y graves, y un hisopi en la,,
mano: ponian à los ninnos pannos blancos,,
en las cabeças, preguntavan a los grande-,,
cillos,

„cillos, si havian hecho algun pecado, y en
 „confessando, los apartavan à una parte: y
 „bendecia con oraciones, amagando les con
 „el hisopo y con cierta agua que tenian en
 „un hueso, les untava la frente, y las facio-
 „nes del rostro, y entre los dedos de los pies
 „y de las manos; y luego, se levantava el
 „sacerdote, y quitava los pannos à los nin-
 „nos y hechos ciertos presentes, quedavan
 „bautizados y acabava la fiesta en banque-
 „tes: y aliende de los tres dias, se avia de ab-
 stiner el padre de su muger, nueve mas. Vi-
 des opinor te non omnia ex fide retulisse:
 sed nolo hoc à te exigere. Verum jünge,
 quod Martyr dicit, *idolorum cultura indul-*
gent: dec. 4. cap. 1. pueros puellasque ibi suis im-
molant diis. cap. 4. item Idololatrias & recutitos
esse reppererunt; pueros puellasque Zemibus immo-
lant. Sunt Zemes nocturnorum lemurum simula-
chra, quæ colunt. Quæ eadem & peiora adhuc
illis tribuit Herrera. Vbi hæc junxeris cum
antecedentibus, tum demum mihi dicas, an
hæc tibi ad Æthiopas Christianos referenda
 videantur.

H. G.

Regnum Abesenorum pertinuisse adusque Ma-
 nicongum, testantur relationes Antwerpianæ
 editæ anno CIOCLVIII.

I. D. L.

I. D. L.

DIxeras in prima dissertatione, tibi videri Yucatanenses oriundos ab Æthiopibus Christianis; & mox, *Abyssinorum eo tempore imperium ad Oceanum pertingebat.* id ego in notis meis negavi umquam ad mare pertigisse Atlanticum aut oceanum illum; nunc tu dicis pertinuisse adusque Manicongum. quid hoc tibi velis, nescio. nam regnū Congense amplissimum est, neque umquam paruit Abyssinis; & tantumdem est ac si diceres, Lotharingi pertinent adusque regnum Francorum, ergo pertingunt ad mare Gallicum. si has nugas dixerim, irascêris & me obtrectatorem vocabis. Sed judicent modesti & verecundi; & dicent, me verum dicere. Quæsi vi admodum nuper è duobus domesticis regis Congensis an nossent Abyssinos, & an illis vicini essent? negabant. nam magis ad mare rubrum pertinent. Nec Alvaresius hic te quicquam juvabit: multo mius qui de rebus Congensium scripsere.

H. G.

Nigritis, id est, Abasenis & Nubis (suere autem & Nuba olim Christiani, ut Alvaresius, & alii nos docent) vetera fuisse commercia cum Oceani Æthiopici accolis, dicit Leo Afer. Et inde, nisi fallor, circumcisio in Caracomba insula, quæ est in ostiis fluvii Gabar, cujus rei testem habemus Linscotium.

I. D. L.

Singula examinemus : *Nubæ olim fuere Christiani, ut Alvaresius & alii nos docent: ita est ; nam Ægyptum proxime attingebant. Nigritis vetera fuisse commercia cum oceani Æthiopici accolis, dicit Leo Afer. Et hoc verum est, sed non de omnibus. neque enim potest. Nam Nigritarum regiones se quam latissime intra continentem extendunt à mari Atlantico ad mare usque Rubrum : Nam ut dicit Leo Afer lib. 1. cap. Terræ Nigritarum in sua regna distributio, dividitur & Nigritarum terra in multa regna. dein : vidi ego quindecim Nigritarum regna, sunt tamen & multo plura, quæ ab illis satis perlustrata atque nota sunt, quæ ego non invisi : eorum igitur nomina, sumendo ab occidente principium, atque orientem versus & meridiem pergendo, sunt hæc: Gualata, Ginea, Melli, Tombutum, Gagos, Guberis, Agades, Canos, Casena, Zegzega, Zanfara, Guangara, Burnum, Gaoga, Nubæ. Hæc sunt quindecim illa regna, quæ maxima ex parte ad Nigrum sita sunt, &c. Vbi vides, Nubiam extremam ad orientem collocari. Quale ergo est hoc tuum argumentum? Nigritis commercia fuere cum oceani Æthiopici accolis, ergo Abasenis & Nubis. Non enim dicit Leo omnibus Nigritis commercia illa fuisse cum accolis oceani Æthio-*

thiopici, sed de eis qui mare Atlanticum attingunt: à quo Nubæ & Abaseni longissime sunt remoti: Nubia enim conjungitur cum Gaogæ regno, quod habet ad occidentem, Nilum ad orientem, ad meridiem habet Goraniæ desertum, ad septentrionem Ægypti finibus terminatur, inquit Leo lib. 7. Vide quantis terrarum spaciis hoc regnum à mari Atlantico & Æthiopico distet, & non poteris non animadvertere quam male hic à Nubis argumenteris. Quid quod Leo non dicat Nigritas habuisse commercia, cum Oceani Æthiopici accolis, sed cum maris oceani accolis. Gualatam autem, cujus primo loco meminit & à quo Nigritarum descriptionem orditur, à mari oceano circiter centum milliaribus dispescit. Pergis, & inde, nisi fallor, id est, ab Abasenis & Nubis, *circumcisio in Caracomba insula, quæ est in ostiis fluvii Gabar, cujus rei testem habemus Linscotium.* Flumen hoc in Africa situm est, & hodie vocatur *Gabon*; Linscotius vocat *Gabam*. Cur hoc nomen ita mutaris, nescio. Insulam vocat *Caracombo*: de incolis dicit; *Mirari autem licet circumcisionis apud eos usum, cum tamen Legis, divinique cultus expertes sint.* Quid autem necesse est credere, ab Abasenis aut Nubis accepisse; aut quid hoc ad institutum tuum?

OBjicitur & mihi & Martyri Anglerio, qui idem ante me sensit, magnum Oceani spatium, & quod Iucatanensis regio & quæ ei sunt vicina, istis Æthiopiæ partibus, non ex directo, ed ex transverso objacet.

I. D. L.

NEgavi me usquam apud Martyrem id invenisse. denuo quæsi, nec occurrit. quare tu male hic Martyrem tibi jungis. oportuit enim primum ostendere ubi Martyr hoc dixerit. Sed parum interest: quid ad argumenta respondeas videamus.

H. G.

Respondeo, jactationes tam longinquas evenisse vi tempestatum.

I. D. L.

SEd ostendi, ut ut longinqua jactatio fuisset, non potuisse tam longo tempore durare tempestates: & si maxime durassent, non potuisse com meatum ipsis sufficere, & multas regiones prætereundas fuisse, & præsertim notissimas insulas quæ mari Mexicano objacent: nam Yucatana ultra omnes illas jacet. Deinde notissimum est, in mari Atlantico aut Æthiopico non accidere tam longas tempestates, quàm intra Tropicos concluditur: breves illæ sunt, *travado* Hispanis; & naves magis cum malaci quam

quam cum tempestatibus conflantur in illo Oceano.

H. G.

Testes sint Indi, quos diximus ad Germaniæ delatos littora.

I. D. L.

DE Indis jam diximus. & nihil est simile in utroque casu, utcumque illud de Indis verum esset. nam si Sinenfes fuerunt, ut tu vis, non intrarunt Oceanum Atlanticum, sed circum septentrionem navigarunt: longe autem diversa utriusque maris ratio.

H. G.

Avdiamus & Tacitum de cohorte Vespiorum in Britanniam transmissa: Tres Liburnicas adaçtis per vim gubernatoribus ascendere, & uno remigante, suspectis duobus, eoque interfectis, non dum vulgato rumore ut miraculum provehebantur. Mox hac atque illac rapti, & cum plerisque Britannorum sua defensantium prælio congressi, ac sæpe victores, aliquando pulsi, eo ad extremum inopiæ venire, ut infirmissimos suorum, mox forte ductos, vescerentur. Atque ita circumvecti Britanniam, amissis per inscitiam regendi navibus, pro prædonibus habiti, primum à Suevis, mox à Frisis intercepti sunt.

Verba sunt Taciti in vita Agricolæ ; nihil hic de tempestate ; gesta hæc in mari quod Bataviam nostram à Britannia dirimit : & vides in tam brevi navigatione coactos commilitonibus suis vesci. cogita ergo quid futurum fuisset, si Æthiopes ab Africæ ora ad Iucatanam venire coacti essent.

H. G.

Narrat idem , disiecta Germanici classe, partem navium deductam in novissimum & sine terris mare : alias ejectas apud insulas longius sitas : militem nullo illic hominum cultu , fame absumtum, nisi quos corpora equorum , eodem elisa , toleraverant. Alios in Britanniam raptos. Hos, ut ex longinquo revererant, miracula narrasse , vim turbinum, & inauditas volucres, monstra maris , ambiguas hominum & belluarum formas.

I. D. L.

Historiam hanc describit Tacitus lib. II. Annal. Sed æstate jam adulta , legionum aliæ itinere terrestri in hibernacula remissæ , plures Cæsar classi impositas per flumen Amisiam Oceano invexit. Ac primo placidum æquor mille navium remis strepere aut velis impelli : mox atro nubium globo effusa grando ; simul variis undique procellis, incerti fluctus prospectum ademere , &c. & mare omne in Austrum cessit, qui tumidis Germaniæ terris , profundis amnibus , immenso nubium

biū tractu validus, & rigore vicini septentrionis
 horridior, rapuit disiecitque naves in aperta Ocea-
 ni, aut insulas saxis abruptas, vel per occulta va-
 da infestas. & post pauca: Quanto violentior
 cætero mari Oceanus & truculentia cæli præstat
 Germania, tantum illa clades novitate & magni-
 tudine excessit, hostilibus circum littoribus, aut ita
 vasto & profundo, ut credatur novissimum ac sine
 terris mare, &c. Legat cætera qui volet, hæc
 tantum adscripsimus, ut æquus lector in-
 telligat, quantum tibi permittas in autho-
 ribus citandis; nam cum ille tantum dicat,
 ut credatur novissimum, &c. tu absolute dicis,
 in novissimum & sine terris mare. Quum
 satis pateat de quo mari agat. Cæterum ne-
 que hoc exemplum quicquam facit ad pro-
 bandum quod probare debueras: nimirum
 potuisse fieri ut sub zona torrida naves ab
 Africæ littore vi tempestatum impelleren-
 tur ad Iucatanam. Nam longe alia est ratio
 marium nostrorum, & tempestatum quæ in
 illis accidunt; & etiam si Romani vel ad Is-
 landiam fuissent disiecti, (quod tamen non
 est verisimile) nihil hoc faceret ad proba-
 bilem faciendam jactationem illam ab A-
 frica ad Iucatanam.

H. G.

Adde jam multis gentibus morem fuisse cum
 feminis navigandi, quod & Herrera nota-
 tum.

E 3

I.D.L.

UBi Herrera hoc dixerit, indicandum fuerat; & dixerit forte de Americanis, qui ab una insula ad aliam, aut à continente ad vicinas insulas navigant. Sed nosti, nobis, in notis ad Dissertationem tuam primam, sermonem fuisse de piscatoribus: eos enim ab ora Africæ provectos & per ventos illos vehementes dixeras in Americam abreptos: ignarus etiam, iis qui ab ora illa solvunt difficile esse in altum provehi.

H. G.

ET solere propter maris incerta in multum tempus assumi commeatus.

I. D. L.

Ridiculum: quid opus piscatores, qui raro à conspectu terræ abscedunt, neque incerta maris timent, in longum tempus commeatus assumere? ad minimum in tres menses hosce assumisse oportuit, ut vitam tolerarent: explicandum itaque tibi, quantæ istæ naves piscatorum fuerint, quibus usi sunt.

H. G.

Tempestatibus quosdam in Americam delatos, etiam Acoſta sentit.

I. D. L.

NEquè ego dissentio, sed non piscatores, neque ejusmodi, sed mercatores, qui longior itin-

itineri se comparaverant, & commeatus in longinquam navigationem assumferant.

H. G.

Brasiliam tali casu inventam à Portugallis, omnes consentiunt.

I. D. L.

Non est talis aut similis casus; classis illa Portugallorum Indiam orientis petebat, & commeatus ad longum iter vehebat; atque cum oram Africæ vitaret, uti adhuc hodie consuetudo obtinet, propius ad Americam insciens accesserat, ita ut non sit mirum illam ad Americam impulsam fuisse. Describit hunc casum Osorius lib. 2. de rebus gestis Emanuel. R. Interim vero Capralis, qui in Indiam navigabat, eundem cursum quem Gama tenuit, secutus est, donec ad insulam S. Iacobi devenit. Cum vero ulterius progredere-
tur, coorta tempestate sævissima, classis dissipata fuit, & navis una, fractis armamentis, Olysiponem rediit. Capralis sedata tempestate naves omnes recollegit, & versus occasum navigavit. Octavo Kal. Maii nauta terram conspiciunt. &c. Vbi vides, illum non tempestate in Brasiliam rejectum, sed quia, sedata tempestate, occasum versus navigaverat, cum versus Eurothum debuisset, in illam casu incidisse.

Probabile autem esse quod hic dixi, nec ipse qui contradicit, negare debuit. dicit enim ipse, quod de Cananæorum in Americam adventu dicitur, fidem meritorium, si Cananæi ad oram Atlantici Oceani habitassent. Ad eam vero habitant Æthiopes illi unde ego Iucatanenses ortos arbitror.

I. D. L.

Æthiopes illos Christianos ad oram maris Atlantici habitasse negavi, neque tu probasti. deinde longe alia est ratio Cananæorum de quibus agebatur, qui ad longiorem navigationem se comparasse dicebantur, quam piscatorum quos vi tempestatum abreptos credis. deinde notæ sunt Sidoniorum navigationes, & habuerunt alia navigia quam lembos piscatorios.

H. G.

ET hoc forte voluerunt Chiapæ habitatores, cum suos majores ab Austro venisse dicerent. Nam Æthiopia illis Americæ partibus ad Euro-notum sita est.

I. D. L.

Perlepida sane conjectura. Num considerasti ubi Chiapa provincia sita sit? ea & mediterranea est, & continens Americæ, in qua sita est nobis ad Austrum. itaque ab Euro-noto majores suos venisse oportuit si ab Æthio-

Æthio-

Æthiopibus sint orti. Herrera de illis agens dec. 4. lib. 10. cap. 10, scribit, illos antiquitus venisse è Nicaragua, quam habent ad ortum aut Euronothum. Et provinciam sitam esse inter duo maria mediam; ita ut ad occidentem habeat *Tecoantepec*, ad meridiem *Soconusco*, ad arctum provinciam *de los Zoques*. Et ne tibi imprudenti hoc excidisse videretur, ipse addis, *Æthiopia illis partibus America ad Euronotum sita est*: doce nos ergo, quomodo Æthiopes ad Euronotum siti, ab austro venire potuerint ad Chiapam; aut ostende Austrum & Euronotum eundem esse ventum.

H. G.

IN Mesteca sacra facta ritu & habitu Æthiopum, ait Herrera.

I. D. L.

Hic quoque te ratio fugit. Herrera dec. 3. lib. 3. cap. 3, describens mores illius gentis, inter alia refert, primates hæredes suos solere mittere in monasterium suorum sacerdotum, ut ibidem discerent obedire. dein addit: *Passado el año yuan por el con,, gran alegría y pompa, y poniendole su pri,, mer abito, le bolvian à su casa, y lo lleva,, van à bannar, y quatro donzellas hyas de,, caualleros le labavan el cuerpo con xabon,, porque yva muy negro del humo de la tea,,*

E 5

como

„como andavan de ordinario los sacerdotes
 „que parecian Negros de Æthiopia. Id est :
*Anno elapso illum repetebant cum grandi laticia
 & pompa , & vestitum priori amictu reducebant
 domum , & ducebant ad abluendum , & quatuor
 domicellæ filiæ nobilium abluiebant illi corpus sa-
 pone , quia admodum niger erat à fumo tedæ , uti
 & sacerdotes communiter erant , ita uti videren-
 tur Nigritæ ex Æthiopia. Lava nunc tu
 hunc Æthiopem ; aut ostende ubi Herrera
 dixerit , in Misteca sacra facta ritu & habitu
 Aethiopum.*

H. G.

BRereivodus vero, scriptor diligentia etiam no-
 stro obtrectatori laudatæ, ait, eos qui in Qua-
 requa sunt Americæ, vi tempestatum credi ejectos
 ex partibus Guineæ aut Aethiopiæ.

I. D. L.

FVerit sane hoc ita ipsi visum, illud mihi
 non est necesse credere, non magis quam
 tibi, quod idem dicit, quare videntur, incolæ
 nimirum Americæ, originem habere ex Asia.

H. G.

NEque me lædit, quod Iucatanenses non sint
 nigro colore, ut Aethiopes. Solent enim cor-
 pora paullatim vi cali novi degenerare à sua ori-
 gine, ita ut Portugallorum in India Asiatica sobo-
 les tertia, Indis eorum locorum similis fiat, quod
 Linscotio notatum.

I. D. L.

I. D. L.

Verum meminisse debebas, candorem ab æstu facile infuscarī, nigrorem non item à frigidiori cælo auferri: ita ut non sit mirum, parentibus sensim à sole adustis & fusco colore infectis, similes sibi liberos progenerare. Æthiopes etiam si migrent in aliud cælum, colorem non mutare, notum est; neque color illis à cælo, nam alioquin etiam in Brasilia, quæ Æthiopiæ opposita est, homines itidem nigri nascerentur. Sed nolo hanc quæstionem jam attingere.

H. G.

Atque ita nunc, quantum tempora ferunt, absolvimus nostras de parte nobis propiore conjecturas.

I. D. L.

Melius fecisses, si maturius de iis deliberasses; nam nihil adhuc attulisti ferme, (præter ea quæ ante dixeras) quam crebra in me convitia, & miseras tergiversationes.

H. G.

Eos qui ad Austrum sunt venisse ex terris ultra fretum Magellanicum, non operosa est probationis, cum Petrus Fernandes de Quir, productus ab obtrectatore, certus testis, dicat, qui Americanorum habitum & mores noverit, statim animadvertsurum magnam similitudinem inter eas nationes,

nes, ut maxime verisimile sit eandem esse originem. Et qui fretum Magellanicum pernavigarunt, testantur, paria utrinque corpora & mores.

I. D. L.

Verum est, eorum qui cis & qui ultra fretum illud degunt paria esse corpora & mores. ultra autem fretum plurimæ insulæ jacent angustis fretis diremtæ, neque admodum populosæ. Non de illis agit Petrus Fernandes de Quir, sed de aliis magnis insulis aut forte continente ad austrum: non enim adhuc constat, an continens sit, an vero insulæ. potuit autem continens illa facilius incolas accipere ab America, quam hæc ab illa. Verum hoc in medio relinquo. Neque enim hæc est quæstio inter nos. tu omnes incolas Australis Americæ ad Isthmum usque Panamensem inde venisse volebas præter Peruanos: ego vero dixi, nihil causæ esse cur separatio illa ad Isthmum illum constituatur. Nihil enim obstare quominus potuerint ab una in alteram commigrare. Non negavi etiam, incolas à meridie, forte & oriente, venisse.

H. G.

ET apud Peruanos vetus erat fama, gentes illas ipsis ad Austrum obsitas, à multo australioribus locis venisse; & quidem, quod Acoſta ait, mari.

I. D. L.

I. D. L.

Hic iterum ratio te fugit, nec advertisti
quid Acoſta diceret. Lib. 1. cap. 19: Ay,,
en el Piru gran relacion de unos gigantes,,
que vinieron en aquellas partes, cuyos hu,,
effos ſe hallan oy dia de diſforme grande,,
za cerca de Manta, y de Puerto viejo, y en,,
proporcion avian de ſer aquellos hombres,,
mas que tres tanto mayores que los Indios,,
de agora. dizen, que aquellos Gigantes vi,,
nieron por mar &c. Id eſt: *Eſt in Peruvia,,
grandis fama Gigantum, qui venerint in illas
partes, quorum oſſa inveniuntur hodieque deſor-
mis magnitudinis circa Mantam & Portum vete-
rem, & ſecundum proportionem oportet triplo
maiores fuiſſe quam Americani hodie viſuntur.
Aiunt illos veniſſe mari, &c. Si jam placeat in-
ſpicere tabulas Geographicas, deprehen-
des, Mantam ſitam in Peruvia parte maxi-
me ſeptentrionali, & te perperam dixiſſe,
gentes illas iſſis ad austrum obſitas, à mul-
to australioribus locis veniſſe, ſecundum
Acoſtam. Sed idem eſt error qui ſupra: Et
nimium feſtinanti hæc excidunt.*

H. G.

Quod ſi à freto Magellanico pone fretum La-
mairii continuus eſt terrarum tractus ad ea
uſque loca, quæ Gilolum & Iavam reſpiciunt, ut
multos ſuſpicari video, & ſacris ſcripturis credi-
mus,

mus, ex Asia primum ortum omne humanum genus, unde potius quam ex ipsa India Asiatica venisse credamus illos qui magnam illam terram Antarcticam incolunt, in omnem partem me versans cogitare nequeo.

I. D. L.

NEque ego contra id tetendi, sed incertum esse dixi, quemadmodum neque tu id certo asseveras. Ex Asia in utramque Americam venisse credo; & à Tartaria semel in continentem Americæ ingressis nihil obstat quin terra possint universam permeare. Sed suspendo iudicium in re tam obscura.

H. G.

IN India Asiatica fuisse homines giganteæ magnitudinis, docet nos Bartolomæus Leonardus Argensola. Tales & in America parte austrina fuisse, & fama prodidit, & ossa reperta, teste Witsltero: & nunc quoque non pauca corpora molis eximia. Venisse eos à locis trans fretum Magellanicum, ait Herrera. Ad fretum Mairianum visa itidem magnæ molis corpora, testantur qui de iis locis relationem fecere. Nec quicquam adferri video quod nostram hac de re conjecturam convellat.

I. D. L.

FVisse aliquando in orbe gigantes, S. Scriptura testatur; neque quicquam vetat credere,

credere, etiam in India Asiatica fuisse. quam quod hic Argensolam testem producis, id in illius libris quos scripsit de Maluccis non repperi, quanquam diligenter illos legerim. meminit semel atque iterum gigantum, sed ad fretum Magallanicum & uno loco ad marginem adscriptum, *Gigantes Indios*; quod credo aut te aut illum qui tibi suggessit decepisse. De Herrerae testimonio jam diximus. Et per me licet ut conjectura illa tua fruaris. Verum, quod in prioribus notis monui, etiam in septentrionali America ossa gigantum reperta; & sunt in illa hodieque non pauca corpora eximiæ molis.

H. G.

Non magis temerarium videri potest, quod Peruanos, ut alterius ingenii, ita & alterius originis esse credidi, & quidem ortos ex Sinen-sibus. Sineses quippe, ab antiquo sedulos navigatores, loca quamvis longinqua mari quæsisse, & Xaverius & alii commemorant.

I. D. L.

Multis rationibus in meis notis ad tuam primam Dissertationem ostendi, cur id minus verisimile videatur. nam si argumentum sit, quod Peruani alterius ingenii fuerint, quam reliqui incolæ illius austrinæ continentis, etiam Mexicani longe elegantioris

tioris & politioris ingenii fuerunt quam reliqui incolæ Novæ Hispaniæ: & minus temerarium foret illos à Sinensibus deducere, & scribendi aut res gestas notandi modus melius convenit. In neutra tamen parte inventa fuit illa industria qua Sinenses pollent; quod ab Hispanis observatum. Sinensibus antiquitatem navigandi in illis partibus Asiæ deberi, in confesso est, neque negavi illos etiam ad partes longinquas navigasse in mari illo Indico cui adjacent, sed dixi minus probabile esse illos navigasse in Peruviam, quia difficillima est navigatio in mari pacifico versus ortum, & longissima: ita ut ne hodie quidem, cum ars navigandi adolevit, à nationibus multo peritioribus in illa arte fuerit tentata nisi longo circuitu; nam qui à Philippinis ad Novam Hispaniam navigant, versus Arctum primum coguntur descendere, antequam secus Californiam enitantur: & qui à Nicaragua versus Peruviam navigant, secundum oras velificant, & longo tempore opus habent ut optatos portus attingant.

H. G.

*S*olitos eos sine pyxidis nautica auxilio maria transire, Acosta. Itaque nihil mirum, si multum quarendo, ex sua continente in insulas, ex insulis in oppositam continentem devenerint, ibique
oram

oram legendo pervenerint ad occiduas Peruanæ partes, & inde ad Titicacam.

I. D. L.

QUod sine pyxidis nauticæ auxilio maria transire soliti fuerint antiqui, ut & Sinenſes, id Acoſtæ argumentum eſt, temerarium eſſe credere, veteres tam vaſtum Oceanum enavigaſſe. Tu contra ex illo concludis, non videri mirum; adjungens pertinaciam ad ſenſum quem ſemel tibi formaſti. Continens illa, aut inſulæ quarum oram legiſſe illos dicis, ad minimum adhuc ſeptingentis aut octingentis leucis diſtat ab America australi, ubi vel proxime accedere creditur. Si ad Tititacam pervenerint, terra veniſſe neceſſe eſt; nam nuſquam ille lacus accedit ad mare. Hæc omnia non ſunt niſi vaniſſimæ conjecturæ, & quibus nihil erat opus.

H. G.

NAm certe de Sinenſium navigiorum reliquiis teſtem habemus Martyrem Anglerium.

I. D. L.

IN Diſſertatione tua priori dixeras, *ad oram Pacifici maris repertas reliquias navigiorum Sinenſium*; ad id reſpondi, mare illud latiſſime patere ad fines uſque Californiæ & porro; ſed de Peravia fuiſſe probandum: nunc in genere confirmas ex Anglerio de

F

navium

navium Sinensium reliquiis, neque indicas ubi Anglerius hoc dixerit: quin non potuit de Peruviae littoribus hoc dicere, quum ne meminerit quidem usquam Peruviae; absolvit enim decades suas ad annum 1526, cum Peruviam nondum adiisset Pizarrus. Hæc mera tergiversatio est.

H. G.

Icæ quoque & Aricæ habitatores, ut Acosta refert, dicebant, olim navigatum illud quod ad occidentem America est mare.

I. D. L.

„ **V** Ide quo modo: Acosta lib. 1. cap. 19.
 „ Tambien quentan los Indios de Yca y
 „ los de Arica, que solian antiguamente na-
 „ vegar à unas Islas al poniente muy lexos, y
 „ la navegacion era en unos cueros de lobo
 marino hinchados. id est. Itidem narrant
 Indi Ycæ atq; Aricæ, solitos se antiquitus navigare
 ad certas insulas ad occasum longissime, & navi-
 gatio erat in pellibus luporum marinorum infla-
 tis. Quam longum iter hoc esse potuerit,
 judicent lectores. Et tamen ejusmodi ar-
 gumentis pugnas, ut evincas, minus teme-
 rarium esse credere, Sinenses ad Titicacam
 venisse.

H. G.

Mari eo ventum ante Hispanorum tempora,
 docent & Garcias & Benzo. Pari modo
 ad

*ad Canarias venire Genuenses anno Christi mil-
lesimo trecentesimo quinto.*

I. D. L.

QVis sit ille Garcias, ignoro, nisi forte sit
Gregorius Garcias dominicanus, qui
scripsit Hispanice *Origen de los Indios*, ann.
1607, quem nondum vidi: apud Benzoniem
non memini me quicquā tale legisse. Quam
apte autem hic Genuenses in scenam pro-
ducuntur? Genuenses inter primos & na-
vium mole & navigandi peritia inclarue-
runt. Neque multum est ad Canarias navi-
gasse, quæ non tam longe absunt à conti-
nente, quam Sinenses à Peruvia.

H. G.

NEquæ obstat quod Peruani mirati dicuntur
*Hispanorum naves. Multum enim illæ &
forma & magnitudine à Sinensibus differebant.*

I. D. L.

NAves illæ Hispanorum, quas Peruani
mirati dicuntur, forma quidem, non
mole à Sinensium navibus differebant; nam
primas illas Pizarri haud ita grandes fuisse
fatis constat, quippe quas ad oram Pana-
mæ fabricaverat. Et nondum probasti Pe-
ruanos Sinensium naves vidisse: quas etiam
magnæ molis fuisse necesse est, si tantum
Oceani spatium enavigarint. Et veliferas
esse Sinensium naves constat; Peruani autem

vela maxime mirati dicuntur.

H. G.

NE Colchi quidem sine navibus Phasim transibant. Et tamen Colchus, qui Argo navem viderat, apud Actium novitatem rei his verbis exprimit:

— tanta moles labitur

*Fremebunda ex alto, ingenti sonitu & spiritu:
Præ se undas volvit: pelagus respergit: reflat:
Ita ut interruptum credas nimbum volvier;
Aut quod sublime, ventis expulsum rapi
Saxum: aut procellas, vel globosos turbines
Exsistere ictos undis concursantibus:
Nisi quas terrestres pontus strages conciet:
Aut forte Triton fuscina evertens specus,
Subter radices penitus undanti in freto
Molem ex profundo saxeam ad calum eruit.*

I. D. L.

CRedis ne Actium adfuisse quum Colchus ista effunderet? bene est quod jam ad Poëtas & florum sparsionem venimus.

H. G.

Præter ingenii ac regiminis congruentiam notavimus & alias similitudinis notas.

I. D. L.

DE regiminis congruentia nihil tu aliud in priori Dissertatione dixisti, quam ingenia eorum imperii capacia fuisse; quod & de Mexicanis dici potest: præter monarchiam,

chiam reliqua regiminis forma quoque comparanda fuerat, ut obtineres quod volebas.

H. G.

IN Sinis Solis frequentem fuisse cultum testantur Iesuitarum literæ. Et Iaponensium mos est per solem jurare. Eundem cultum in Peruana fuisse unicum, docet nos ille ex Incharum genere Garcilas, & quicumque de rebus Peruanis scripsere. Nam si qui sapientiores majus aliquod Sole agnovere numen, id intra animum fuit, sine ullo cultu conspicuo. Et tales etiam in Sinis & Iapane reperti sunt quidam.

I. D. L.

REspondi ad ea quæ hic reponis; omnibus pene gentilibus cultum Solis familiarem fuisse, neque hoc arguere originem Sinensem. Vallis quoq; Tunix & finitimorum locorum incolæ Solem ut præcipuum numen colunt: inquit Benzo lib. 2. Qui diversi sunt à Peruanis, & Novi regni Granatensis incolæ. Docui præterea, Peruanos præter Solem coluisse Pachacamae, Creatorem omnium; idque non sapientiores & in animo tantum, sed in templo, & quidem omnium pene magnificetissimo. Ad quid ergo hæ tergiversationes?

Figuras rerum apud Peruanos agnoscit idem ille Garcilas, non in nodis illis & filamentis, sed in parietibus. Monumenta rerum per figuras vice literarum apud Peruanos & Herrera.

I. D. L.

Non satis meministi quid priori dissertatione dixeris? Scriptura Peruanis non per literas, sed per rerum notas, idque à summo chartæ ad imum, ut in Sinis. Quid ad illa responderim, videat æquus Lector. Nunc tu nobis figuras adfers in parietibus pictas ex Garcila. Author ille jam nō est ad manum, sed dicam quod Acosta de his notaverit lib. „ 6. cap. 8. Los Indios del Piru antes de venir „ Espanoles, ningun genero de Escritura tuvieron, ni por letras, ni por caracteres, o „ cifras, o figurillas, como los de la China, y „ los de Mexico, mas no por esso conservar „ on menos su cuenta para todos los negocios de paz y guerra, y gobierno. Porque „ en la tradicion de unos à otros fueron muy „ diligentes, y como cosa sagrada recebian, y „ guardavan los mocos, lo que sus mayores „ los referian, y con el mismo cuydado lo enseñavan à sus successores. Fuera desta diligencia suplian la falta de escrituras y letras: parte con pinturas como los de Mexico, aunque las del Piru eran muy grosse

ra

ras y toscas : parte y lo mas con Quipes. Id est. Peruani ante Hispanorum adventum nulum genus Scripturæ habuerunt, neque per literas, neque per characteres aut cifras aut figuras, ut Sinenſes & Mexicani, nihilominus conservabant ſuas rationes in omnibus rebus pacis & belli atque regiminis. Quia in traditione ab unis ad alteros valde erant diligentes, & veluti rem Sacram recipiebant & conservabant juniores, quæ à majoribus ipsis referebantur, & pari ſollicitudine posteris ſuis tradebant. Præter hanc diligentiam, ſupplebant defectum ſcripturæ & literarum per picturas, ad eundem modum quo Mexicani, licet Peruanorum eſſent magis groſſæ & ineptæ: partim & po- tiſſimum per Quipes. Eadem habes apud Hier- teram, qui lubenter Acoſtam ſequitur; ne- que puto, ſi quis rem recte æſtimet, quen- quam in hiſce rebus eſſe fide digniorem, qui- que diligentius & coram iſta examinaverit.

H. G.

ET Mexicanos ait ab imo ad ſummum ſcripſiſ- ſe: alios America à ſummo ad imum, quod ſcitur eſſe de moribus Sinenſium. Libros in America partibus quibuſdam fuiſſe vult Benzo.

I. D. L.

ACoſta lib. 6. cap. 9. Los Chinos no,, eſcriven ni como los Griegos, ny co,, mo los Hebreos, ſino de alto à baxo: por,, que como no ſon letras, ſino diciones ente,,

„ras, que cada una figura o carácter, significa
 „una cosa, no tienen necesidad de travar
 „unas partes con otras, y assi pueden escribir
 „de arriba à baxo. Los de Mexico por la
 „misma razon no escrevian en renglon de
 „un lado à otro, sino al reves de los Chinos
 „commencando de à baxo yuan subiendo, y
 „de esta forte yuan en la cuenta de los dias, y
 „de lo mas que notavan. Aunque quando
 „escrevian en sus ruedas, o signos, commen-
 „cavan de en medio, donde pintavan al Sol,
 „y de alli yuan subiendo por sus annos hasta
 „la buelta de la rueda. Finalmente todas
 „quatro diferencias se hallun en escrituras:
 „unos escriven de la derecha à la yzquierda:
 „otros de la yzquierda à la derecha: otros
 „de arriba à baxo; otros de à baxo arriba:
 „que tal es la diversidad de los ingenios de
 „los hombres. Id est. *Sinenfes non scribunt
 neque sicut Græci, neque sicut Hebræi, verum à
 summo ad imum: nam quum non sint literæ, sed
 integræ dictiones, ita ut singulæ figuræ aut cha-
 racteres signifcent unam aliquam rem, non est
 necesse ut partes conjungant, sed licet illis scribere
 à summo ad imum. Mexicani propter eandem
 rationē non scribebant ad lineam ab uno latere ad
 aliud, sed contra quam Sinenfes ab imo incipientes
 adscendebant, & ad eum modum agebant in cal-
 culo dierum, & aliis quæ notabant. Licet cum
 scri-*

scriberent in rotulis suis, aut orbibus vel signis, ordiebantur à medio, in quo pingebant Solem, & inde ascendebant per annos usque ad curvaturam rotæ. deniq; quatuor istæ differentiæ reperiuntur in Scripturis: alii scribunt à dextra ad sinistram; alii à sinistra ad dextram: alii à summo ad imum; alii ab imo ad summum: quia talis est diversitas ingeniorum humanorum. Eadem invenies apud Herreram. Male autem cepisti mentem eorum quæ postremo loco dicuntur: non enim hoc voluit, alios Americæ populos à summo ad imum scripsisse: sed hanc omnino diversitatem inter homines inveniri. quare illo capite non meminit aliorum, quam Hebræorum, Græcorum & Latinorum, qui diverso modo ab uno latere scribunt: Sinensium & Mexicanorum, qui itidem contrarium modum servant. De libris Mexicanorum & vicinorum Martyr & alii multi; de Peruanorum libris hæcenus nemo. Perbellè autem argumentaris; Libros in Americæ partibus quibusdam fuisse vult Benzo: ergo & in Peruvia fuerunt. apud quos fuerint, Acosta, Herrera & alii tradunt, nempe apud Mexicanos & vicinos septentrionalis Americæ incolas: in Australi nulla librorum mentio apud authores quos viderim.

Diversoria publico sumtu viis apposita, quibus iter facientes exciperentur, notat apud Sinenses Mendez Pinto, apud Peruanos Garcilas.

I. D. L.

Per totam pene Asiam ejusmodi diversoria invenias, ut hoc non probet originem Sinensem.

H. G.

Lingua nec apud Sinenses quidem una. Et apud Peruanos, ut apud Floridanos, multiplex olim ob familias segreges, quod notatum est Garcila & Cieca & aliis. Et Incharum familiae alia lingua quam subditorum. An aliqua sit vocum consonantia, is demum dicere poterit, qui omnes Sinenesium & omnes Peruanorum linguas noverit.

I. D. L.

Piru nomen ab Hispanis impositum, ex levi aliqua causa, ut etiam multis aliis locis. *Tucatan*, quia incolæ ad interrogata responderant, *Tucatan*; quod ipsorum lingua sonat, Non te intelligo, teste Martyre Anglerio. Et alia multa nomina ab Hispanis ad illum modum indita passim occurrunt. In vasto autem illo terrarum tractu, quem jam Piru vocant Hispani, quam plurimæ linguæ fuerunt, sicuti & in aliis partibus Americæ. Quemadmodum autem Mexicani monarchæ in provincias subditas suam lin-

linguam introduxerunt, non tamen nativas singulas aboleverunt; ita & Peruani monarchæ Cuscentem linguam, quæ aulica erat, non familiæ tantum ipsorum propria. nam Hispani cum illam primo adirent regionem, imperio Incharum jam diu stabilito, in provinciis singulis peculiares linguas adhuc invenerunt, quæ necdum ubi indigenæ supersunt abolitæ sunt. Nam & magnum terrarum spacium occupavit lingua Aymara; quæ hodieque obtinet, ita ut Fr. Ludovicus Betonius grammaticam illius ediderit Ann. c1515c111. Vti & Quichia, cujus Vocabulariū edidit Didacus Gonzalez Holguin anno c1515cv111. Valde autem diversas fuisse illas linguas, ex paucis vocabulis quæ per occasionem ab Hispanis sunt prodita, satis liquet. Et verum est, nos has, siquidem illas ignoramus, non posse inter se comparare. Eadem ratio etiam apud alias gentes obtinuit & adhuc obtinet. Apud Sinenses licet ad eundem modum non una est lingua, Scriptura tamen, quia characteres sunt res significantes, ab omnibus intelligitur, qui characteres callent. Quid autem ex eo colligas? sane nihil minus, quam Peruanos à Sinensibus ortos, quia diversas linguas habuerunt, & unam aulicam, siquidem hoc etiam alibi reperitur.

Hæc ideo attuli, ut ostenderem probabilia esse
quæ mihi in mentem venerant. Neque e-
nim pro exploratis ea obtrudo. Iterum dico, si quis
certiora adferat, habiturum me ei gratiam. Sed
agat ut inter bonos fieri oportet, non vitilitigato-
rum more.

I. D. L.

Nequè ego aliter egi quam inter bonos
agier oportet. Ostendi multis rationi-
bus, ea quæ tibi in mentem venerant non
esse probabilia. Tu autem tam iracunde,
tam contumeliose ea accepisti, ut cum spe-
rasset, te mihi gratias habiturum, me in-
dignis modis exagitaveris, & male dixeris
mihi pene singulis paginis: quod non est
agere ut inter bonos oportet. Atque ut o-
mnes sciant, me nihil pro vitilitigatore aut
obtrektatore egisse, hic aperiam quid me
moverit, ut Notas meas publico darem.
Octo circiter mensibus, antequam Dissert-
tationem tuam priorem ederes, illa mihi
scripta sine nomine authoris à cognato tra-
dita fuit, qui dicebat, se rogatum ut mihi il-
lam daret legendam & expendendam: ne-
que tamen tunc indicabat à quo acceperat
aut cujus esset. Legi obiter: & cum animad-
vertissem, multa in illa esse quæ aut non e-
rant vera, aut non satis probabantur, brevi-
ter

ter illa annotavi, atque ipsi tradidi, una cum libris Acoſtæ lingua Hispanica, & Vocabulario Mexicano, opinatus, eſſe authoris qui in Hollandia degeret, aut forte Hagæ, unde ipſe attulerat. Poſt illa cognovi, tuum eſſe foetum, & à Fratre tuo Cognatum illum meum accepiſſe. Cum autem jam ſub tuo nomine in lucem Diſſertatio illa prodieſſet, & huc veniret, arripui illam ſtatim, a-vens ſcire, an Obſervationum mearum aliquam rationem habuiſſes. Videns autem, nihil à te, quantū meminifſe poteram, (neque enim exemplar Obſervationum mearum ſervaveram,) eſſe mutatum, non putavi te in malam partem accepturum, ſi paulo diligentius examinarem, quid probabile aut ſecus tibi in mentem veniſſet. Feci que illud modeſte, & veritatis indagandæ ſtudio, non te vellicandi aut irritandi. Iudicent jam æqui Lectores, an ulla culpa in me hæreat, & an tu mihi gratiam habueris. Nam ingenue teſtor, ſi vel tantillum mutafſes, aut ſaltem aliquam rationem eorum quæ amice monueram habuiſſes, numquam me verbum de hac re fuiſſe facturum, ſed contra, ſi id poſtulafſes, lubenter omnia cogitata mea fuiſſe ſubminiſtraturum. Alia enim ſunt ſtudia mea: neque deſidero cum quoquam contendere de iis, quæ ſine detrimento fi-
dei

dei in utramque partem disceptari possunt. Et quod nunc respondeo, coactus facio: At in posterum in hoc certamen non amplius descendam: sed patienter tolerabo quæcunque in me effuderis.

H. G.

Errorem unum, quem multi errant, & qui huic Inquisitioni obstare multum potest, evellendum mihi judico. Is est existimantium, statim à Noë temporibus, aut à Babylonicæ turris extructione, in omnes terrarum partes diffusum fuisse humanum genus. At non ita se res habet. Et illi qui apud Mosem nominantur populi, circa Armeniam Syriamque sunt, aut non longe inde. Scythæ multo post, impellendo alii alios, venerunt ad septentrionalia Germaniæ, id est, in Scandziam: unde origo cæteris Germaniæ populis. Sed de hac re nihil nunc dicam amplius: sed liberaliter satis hanc rem tractabo in Antiloquio ad res Gothicas.

I. D. L.

Tecum sentio, non statim à Noë temporibus, aut etiam à Babylonicæ turris extructione, in omnes partes diffusum fuisse genus humanum: qui enim poterat in omnes? sed tamen credo, statim post illam linguarum confusionem migrandi exordium factum; & quidem maxime versus septentrionem, quia monumenta hoc testantur: licet fatear, me rationes intelligere non-

nondum posse, ob quas hoc potissimum sit factum: atque interea credam, etiam versus alias mundi plagas promovisse. Non dubito quin in Antiloquio tuo rationes migrationū sis explicaturus: quas lubens videbo.

H. G.

NEquē vero in America ulla sunt vestigia, quæ nos ad origines ducant antiquiores iis quas adsignavimus.

I. D. L.

IMo sunt, ut superius de Chichimecis & ipsis Mexicanis ostendi; nisi authoribus qui ista tradunt fidem derogandam putes: nam illorum antiquitates aliquot centenariis tuas excedunt.

H. G.

MAntisse loco alia quædam libet annotare, non quod ad argumentum nostrum faciant, sed ut obtrektor ab alienis reprehendendis ad sua corrigenda se convertat. Pyxidis nauticæ mentio non reperitur ante annum millesimum ducentesium & sextum.

I. D. L.

QVid ego hic corrigam? nihil dixi de pyxidis nauticæ prima mentione apud Europæos: fassus sum, illius usum in Europa haud ita antiquum esse: sed multa potuisse esse apud Africanos & Asiaticos, de quibus mentio apud nos nulla ante fuit.

H. G.

Machinas illas igniarias, quibus pridem bel-
lantes utuntur, non esse in Sinis, testantur
Iesuitarum literæ anni MDCCXXI. At sunt in
locis vicinis Persidem respicientibus: eo à Persis
venere: ad Persas à Turcis: ad Turcas à Venetis,
qui machinis talibus usi jam anno millesimo tre-
centesimo octavo.

I. D. L.

Communis opinio fuit, Tormentariam
admodum apud Sinenses fuisse: & legeram a-
pud Fr. Ioannem Gonsalez de Mendoza in
historia Regni Chinæ lib. 3. cap. 15. Inter
multas res dignas consideratione, nulla Portugal-
lis, quum primum commercia exercere cepissent in
urbe Cantonensi, & nostris Castellanis, qui postea
è Filippina Insula transierunt in Regnum Chinæ,
majori admiratione digna visa, quam res tor-
mentaria ibidem inventa: manifeste enim liquet,
longe antiquiorem esse in illis partibus quam in
Europa, ubi primo innotuit anno salutis MCCC-
XX. &c. Et post pauca; Laudant illius inven-
torem Vitei primum Sinensium Regem. & licet
hoc minus credibile videatur ob antiquitatem il-
lius Regis, certissimo tamen credere licet, Sinenses
in expeditione ad regnum Pegu subjugandum an-
te annos mille quingentos tormentis fuisse usos.
Addit ibidem testimonium Capitanei Ar-
tiedæ ex Epistola ad Hispaniarum Regem,
&

& alia. Vt cuius mirum videri possit, Iesuitas scribere, machinas illas igniarias, quibus pridem bellantes utuntur, non esse in Sinis; quum & Portugalli & Castellani se illas vidisse profiteantur, & quidem hi in relatione ad Regem suum. Citas literas Iesuitarum anni CIOIOCXI, quas non vidi: sed in literis anni XX hæc scribunt: *Hi tormentorum bellicorum funditores conquiesierunt, & è Fokiana provincia se reperisse crediderunt, quod ii se hujus artis peritos ex commercio forte cum insulis Philippinis esse jactarent. verum cum pulvere ferreaque glande probarentur, crepuerunt. ideo forte quod temperamentum ignorarent. Sina quippe tametsi areas campanas fundunt affabre: tormenta tamen bellica non nisi ferrea, eaque breviora noverunt.* E quibus patet quam bona fide scriptores cites.

H. G.

Typographiam ante Portugallensium adventum Sinenses non habuere. Nam totas tabulas figuris incisas imprimere in materias molliores, res vetus est ferme ubique. Typographiam autem cum dicimus, intelligimus figuras singulas ac solidas seorsim adsumtas & certo ordine inter se compositas, atque ita impressas chartæ: de quo reperto inter Moguntiacenses & Harlemenses controversia est.

G

I.D.L.

CVM Typographiam dixi, intellexi prima illius rudimenta, & modum quo officia Ciceronis & alia quædam expressa leguntur. non enim noveram aliud nomen unum quo exprimerem. Hanc Sinenfes non habuisse ante Portugallensium adventum, probandum erat, non pro authoritate dicendum. Quis autem fuit ille Portugallensium adventus, aut quomodo potuerunt Portugallenses illam artem Sinenfes docere, quibus diu non licuit pedem in Regnum inferre, nisi forte paucis & sub militari custodia? pauci anni sunt ex quo Patres Societatis in interiora penetrarunt. Audi Trigautium cap. secundo. *Typographia apud Sinas antiquior aliquanto usus, quam apud Europæos. nam a quinque retro seculis certum est ab iis usu receptam. neque desunt qui asserant, prius ea Sinas fuisse usos, quam in hanc mortalitatem immortalis sese Deus abjecisset. verum à nostra differt non parum, quæ hieroglyphicis eorum characteribus ob multitudinem esset perdifficilis, &c.* Ex quo apparet me non frustra scripsisse, atque etiam hodie non aliam apud Sinenfes esse in usu.

H. G.

NON convenit quod dicit obtrectator, maxime Nferos fuisse Americanos, qui proximi essent septentrioni, & quod agnoscit, minime ibi reperiri hominum estores.

I. D. L.

I. D. L.

CUm dixi maxime fuisse feros Americanos, qui proximi essent Septentrioni, mores & politiam respexi, & comparate ad Mexicanos & illis vicinos: neque dixi minime, sed minimum ibi reperiri hominum cæstros, atque admodum paucos, si remotiores respiciamus, aut eos qui Austrinam Americam incolunt. Optime hæc conciliari possunt, si quis æquum animum adferat.

H. G.

Quomodo equi facile vagentur, & ex mansuetis efferentur, historia est apud Garcilam. Estque id non minimum inter argumenta, quæ credi faciant Scythiam cum America non coherere.

I. D. L.

Prius non ignoro, sed oportet pascua apta esse ad quæ evagentur. Posterius non pro certo & explorato attuli: nimirum Scythiam cum America coherere, quanquam multi hoc credant, aut saltem angustum fretum dirimere.

H. G.

Vide autem qui probabilibus fidem derogat, quam multa dicat non credenda. Per Scythiam transisse homines non Scythas.

I. D. L.

An non est credendum, per illas terras quæ Scythiæ nomine postea audierunt,

runt, transiisse homines non Scythas? quid; an non per Gallias transierunt homines non Galli? & an non ipsa S. Scriptura loca sæpe nominat illis nominibus quæ demum postea acceperunt? quid est vitiligare, si hoc non est, quod tu hic facis?

H. G.

Scythiam olim fuisse sine equis, quod contra omnem est historiam: equos transire non potuisse per montes per quos transeunt homines.

I. D. L.

AN ergo tu putas, statim postquam Noa ex arca descendit, in omnes partes equos potuisse diffundi: & non ante propagari debuisse in illis locis Armeniæ in quibus Arca constitit? Homines autem melius posse montes transcendere, quam equos, clades Annibalis in Alpibus docuit; & industria hominum multa ardua superat, quæ jumenta non possunt attingere.

H. G.

Inter Americam & Tartariam crebra freta intercurrere.

I. D. L.

UBi ego hoc dixerim, oportuit ostendere. nec verisimile est. nam opinatus sum, aut contiguas esse, aut angustum fretum intercurrere. dixi autem pag. 26. notarum mearum; in Americæ illam partem quam

quam Norwagos transisse vis, crebros sinus & freta longe lateque in continentem penetrantia incurrere: quod tu mihi hic improperas, numquam venit in mentem: itaque hic non agis bona fide: aut non objicis quod merito sit reprehendendum.

H. G.

Tartaros fuisse navigatores: quorum naves nemo vidit, nemo memorat in Euxino, aut Caspio mari, aut in Maoti, aut ad oram Sinaram, ita ut nihil restet ubi navigaverint præter glaciale Oceanum.

I. D. L.

Sinenses ergo non sunt Tartari: non videris legisse quæ Marcus Paulus Venetus prodidit de navalibus & classibus magni Cham. Et glaciale Oceanum etiam navigari, soluta glacie, satis constat: & tu credis Sinenses illa via ad Suevorum littora venisse.

H. G.

Egregie vero argumentatur, si Sinenses fuere navigatores, tales fuisse & Tartaros unde orti Sinenses; quasi dicat; quia Batavi navigatores sunt, ideo & Cattos tales fuisse.

I. D. L.

Non video quid huic argumento desit, quo ita explodi mereatur: nam, ut dixi, Marcus Paulus Venetus oculatus testis scri-

bit, Tartaros multas naves habuisse & vicinum mare navigasse, antequam omnem illum tractum occupassent ubi nunc Sinen-
sium imperium est, aut Sinenfes audirent. Quique navigant ut ipsis oportunum est, qui remoti sunt à mari, flumina, qui mari vicini, mare. Hic nihil absurdi est, aut quod explodi debeat. vide quam egregie tu ante-
sis argumentatus, Gronlandi degunt in continenti Americæ septentrionalis, illi originem suam debent Norwagis, ergo pene omnes Americani illius partis Americæ oriundi à Norwagis.

H. G.

MIratur origines per Isthmum Panama dividi, cum tamen ibi montes collocet, & nullibi facilius quam in angustiis inhi-
beantur transitus.

I. D. L.

ET jure miror; nam montes etiam ardui ob-
stare non possunt audaciæ & industriæ humanæ; Alpes Annibalem non prohibuerunt in Italiam penetrare, quanquam cum clade hominum & jumentorum; neque Andes Australis Americæ incolas prohibere ab ora maris in vicinas valles & mediterranea loca descendere. Angustia autem nihil impediunt, si hostis ex adverso se non objiciat. Miror viro tam sagaci in-
mentem

mentem potuisse venire, ut hoc reprehenderet. Neque tamen istic montes per transversum occurrunt, neque ibi angustiae itinerum produntur; neque difficile fuit Hispanis, etiam obsistentibus barbaris, ultra citraque commeari: uti satis liquet è narrationibus eorum qui primi Isthmum invenerunt. vide etiam iter Didaci Almagri è Peruvia in Chilen per editissimos & asperri-
mos montes.

H. G.

Sinenſes vult locis proximis adhæſiſſe, cum eos non in cætera tantum Indiæ ſed & in Ceilanem (quam Selandivam vocat Græcus ſcriptor non editus, eandemque Taprobanam dicit; & eſt ſane Taprobane apud eruditos omnes, non autem apud hunc qui ſe excellentem Geographum putat) navigaſſe omnes norunt. Etiam in Africam eos navigaſſe, teſtes ſunt Xaverius & Teixera.

I. D. L.

Non dixi in notis meis, Sinenſes locis proximis adhæſiſſe, ſed cum ageretur de Peruvia, hoc tantum dixi; ſed neque illi tam longinquas navigationes (quales illæ in Peruviam) ſuſcipiunt, vicinas provincias, & inſulas maris Indici adire contenti. Itaque quod hec dicis de Ceilane, aut etiam Africa, nihil contra me facit; nam Ceilane inſula eſt illius maris, & Africa, vicina provincia dici

potest, respectu Peruvix. Taprobanem autem esse Sumatram, omnes authores, qui ante Varrerium scripserunt, crediderunt, ut ante dixi, quos tu pro eruditis haberi non vis, quia non idem tecum sentiunt: quanquam fuerunt inter illos viri eruditione præstantes. interea nolo refutare argumenta eorum qui putant esse Ceilanem.

H. G.

Illud quoque expedire nobis debet; Rhedas illas, quibus per glaciem vectos vult gigantes, quæ animalia traxerint.

I. D. L.

Ostende quæso, ut fidem tuam liberes, & me ad hoc expediendum compellas, ubi ego scripserim, gigantes rhedis per glaciem vectos; quod mihi numquam ne per somnum quidem venit in mentem: de Samoedis tantum dixi pag. 158, potuerunt enim vel rhedis suis super glaciale Oceanum vehi &c. illos non esse gigantes, satis constat. mirum quantum tibi permittas in absurdis mihi affricandis, neque metuis ne lectores æqui malam tuam fidem deprehendant, & judicent te hic fecisse, quod mihi nullo jure toties improperas.

H. G.

Probet vel uno teste Hispanos à Romanis pulsos fuisse in Americam, sicut nos Norwagos in Ameri-

mericam venisse probavimus.

I. D. L.

REspicis opinor ad ea quæ in observa-
tione prima dixi pag. 136. Quæ si æ-
quus lector inspexerit, videbit me non di-
xisse Hispanos à Romanis pulsos in Ameri-
cam, sed me ibidem agere de Canariis infu-
lis, & Azoribus. Et subjunxisse: *fuere ea tem-
pora in Hispania, ab eo tempore, quo illis cum Pæ-
nis & deinde etiam cum Romanis res fuit, quæ illis
gentibus Hispanicis pene necessitatem imponerent
alias sedes quærendi: Pænorum autem naves ipsis
ad hoc opportuna erant: & Hanno monstrator iti-
neris & exemplum.* quibus nunc addo: Acce-
dit (quod jam ante monuimus è Strabone)
Gaditanos ipsos magnas naves habuisse &
navigandi peritia excelluisse atque ambi-
tum Africæ non semel tentasse. Atque adeo
Hispanienses omnes navigandi industriam
habuisse è multis Strabonis locis patet. At-
tuli autem illa non tanquam certa & explo-
rata, sed tanquam probabilia & minime
spernenda. Sed quæso, tu qui me postulas
probare, quod non dixi, Hispanos à Roma-
nis pulsos fuisse in Americam, num vel uno
teste probasti, aut Æthiopas in Iucatanem,
aut Sinenfes in Peruviam venisse? multa
probabilia esse videntur quæ nullo teste an-
tiquo probari possunt: & licet probaveris

Norwagos in Groenlandiam, Americæ septentrionalis partem venisse, non tamen propterea probasti, illos maximam partem illius continentis incolis implevisse. Fortassis & respexisti ad ea quæ dixi in notis ad Acoſtam pagina 78: *Sin autem quis credibile hoc putat, multo facilius Hispani in Americam potuerunt pervenire.* Quibus jam addo. Cæterum hic observandum, Strabonem lib. 2. tractantem quæſtionem de Oceano terram habitabilem undique ambiente, meminisse aliquot navigationum circum Libyam; (ita Africam vocat) quem locum hic inferere & expendere operæ precium judico. Facta, inquit, deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, scribit Herodotum in ea fuisse opinionem, quosdam à Dario missos ambitum istum confecisse. Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam à Gelone venisse, qui se navigio circumivisse diceret, sed rem testibus carere. Præterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui Corinthii certaminis causa spectandi & libationis ferendæ missus esset, in Ægyptum venisse, quo tempore Euergetes secundus regnum tenuit: eumque cum Rege & ejus familiaribus sermones contulisse, maxime de sursum navigando Nilo. Et post historiam Indi cujusdam semimortui à custodibus Arabici Sinus deprehenſi, & græcam linguam edocti; pro-

prosequitur de Eudoxo. Illum ad Indos cum donis navigasse, & eorum loco reportasse aromata ac lapides preciosos: ceterum Eudoxum sua fuisse spe falsum, Evergeta quicquid navi advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxorem ejus Cleopatram regnum tenuisse, rursusque ab hac missum Eudoxum majore cum apparatu, ventis supra Æthiopiam fuisse delatum: ubi cum ad quadam loca appulisset, animos incolentium sibi conciliasse, frumenti, vini & caricarum largitione, quibus illi carebant: ab iisque contra aquam & navigationis duces accepisse, & vocabula quadam descripsisse. cumque invenisset summitatem proræ à naufragio superstitem equo insculpto insignem, idque cujusdam navi ab occasu advecti naufragium esse inaudivisset, secum in reditu detulisse: saluumque in Ægyptum rediisse: Filio jam Cleopatræ suffecto in Regnum, denuo omnibus spoliatum fuisse, comperto illum multa intervertisse. proræ autem summitatem ab ipso in Emporium delatam, nautisque exhibitam; fuisseque ab his edoctum Gaditanæ esse navis. nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appellent, à proræ insignibus, iisque eos piscandi gratia usque ad Lixum amnem circa Maurusiam navigare. atque adeo quosdam nauclerorum agnovisse, lignum illud unius eorum fuisse qui ulterius à Lixo fluvio navigarant, neque reversi fuerant. Ex his Eudoxum collegisse, posse Lybiam navigio
cir-

circumiri: ita domum revertisse, omnibusque suis facultatibus impositis navigationem instituisse primum Dicaarchiam, inde Massiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades pervenisse. Narrat deinceps quomodo semel atque iterum navigationem à Gadibus fuerit aggressus; quæ apud ipsum requirantur. Ex hisce autem quæ huc retulimus observandum primo; quid sibi velit Plinius cum dicit, signa navium ex Hispaniensibus naufragiis feruntur agnita. deinde, perperam à Nepote Cornelio relatum, Eudoxum quendam sua ætate, cum Lathyrum Regem fugeret, Arabico sinu egressum Gades usque pervectum. nam longe aliter & verisimilius hæc narrat author apud Strabonem; quippe à Gadibus solvisse: nam priores illæ navigationes ex Arabico sinu ad Indiam factæ fuerunt, ex indicio Indi qui in sinum Arabicum fuerat delatus. Tertio, Gaditanos tum navium structura, tum navigandi peritia excelluisse: (quod & alibi sæpe annotat Strabo) itaque haud frustra cuiquam in mentem venire posse, ab illis quoque originem ducere gentes Americanas, præsertim si consideret vicinas insulas Canarias aut Azores & alias, de quibus alibi jam dixi. Et sane ut nihil dicamus de eo quod casu potuit fieri, multæ causæ afferri possent, quæ Gaditanis persuaferint no-

vas habitationes quærere, potissimum Hispania flagrante bello illo quod Romani cum Pœnis gesserunt.

H. G.

SI scisset Cananaeos eosdem esse, qui Phœnices, non mirum ei videretur, venisse eos ad Herculis columnas, ubi & colonias habuere nobiles.

I. D. L.

UNde quæso tibi liquet me nescivisse Cananaeos eosdem esse qui Phœnices, aut ubi ego illius ignorantiaë indicium dedi? Credo te respicere ad annotationem meam pag. III. ad secundam opinionem à Lescarboto allatam; quæ vult progeniem Chami, quum Iosua inciperet intrare in terram Chanaan & possessionem illius capere, ita fuisse attonitam ut animo deficerent, &c. ubi hoc tantum dixi: sed quomodo Chanaanæ, ut maxime se mari commisissent, potuerunt expelli in Americam? totum mare Mediterraneum enavigandum erat, & angustiaë inter columnas Herculis superandæ, & tum denique Oceanus penetrandus. Ut pateat me non habuisse rationem navigationis, sed tempestatum quibus illos in Americam actos, authores illius opinionis opinabantur. Neque mihi mirum visum, eos venisse ad Herculis columnas, quod tu mihi hic falso imponis. Deinde subjeci; si ad
oram

oram Atlantici Oceani habitassent, aliquid fidei mereretur hæc conjectura. ad quod reponis, Phœnices ad columnas Herculis nobiles colonias habuisse; sed vel uno teste tibi probandum fuerat, tempore Iosux habuisse; nam de eo agitur in illa opinione. Pluribus autem testibus probari potest, colonias illas tempore Iosux longe esse posteriores.

H. G.

H*Annonem mira audacia ad Americam usque promovet, qui ita Africa hæsit littori, ut ne ad Canarias quidem pervenerit: quod & ex ipsius Hannonis & ex aliorum scriptis apparet.*

I. D. L.

SEd tu mira male dicendi licentia hic mihi affingis, quod numquam mihi venit in mentem, ut jam supra de Hispanis ostendi. Videndum iudicium Ramnusi de hac navigatione Hannonis, de qua & quædam diximus ad locum Plinii.

H. G.

A*vtololes quis unquam fando audivit aut legit navigasse? Quis eorum mores descripsit, ut cum Brasiliensium moribus possent comparari?*

I. D. L.

QVæro eodem jure quis negaverit? tu nobis piscatores Æthiopas in Iucatanam usque tempestatibus proectos prodidisti:

disti: nihil vetat Autololes mare accolentes etiam piscatores fuisse. Plinius autem scribit Autololes moribus feris fuisse; & Gætulos; hætenus cum Brasiliensibus comparari possunt. Ego illas conjecturas aliis expendendas reliqui, nondum eas ita amplexus sum, ut mihi irascendum putem, si alii illas non probent, aut propter illas cum quoquam velim contendere; quæro adhuc veritatem, non confido me invenisse.

H. G.

*S*ed hæc in Historia, Geographiaque, talia sunt, Squalia in latina lingua dicere, remulco trahi, pro remis agi; cum remulco agi soleant etiam maxima veliferarum navium.

I. D. L.

*N*illum adhuc errorem meum in Historia aut Geographia demonstrasti, cum plures jam in utraque ostenderim tuos: fateor lubens me in lingua latina non esse tam disertum, quam tu es; non tamen ignoro quid sit remulco agi, licet hoc mihi dum res magis curo quam verba, imprudenti exciderit. ferulam itaque fero, & gratiam habeo quod monueris & castigaris.

H. G.

*Q*uale in Physica, negare ranas & mures imperfecta esse animalia; quod ordinario modo coëant & pariant; cum præter ordinarium illum modum,

modum, nasci eos ex luto & putredine, ut vermes & serpentes, notissimum sit, eoque à perfectioribus animalibus non parum differant.

I. D. L.

MAgnum sane argumentum, me Physicæ esse ignarum, quod non credam mures aut ranas ex luto & putredine nasci, quod tu notissimum dicis, non autem probas: & etiamsi hoc concederem: an sequitur, non parum differunt à perfectioribus animantibus, ergo sunt imperfecta? Gradus sunt perfectionis inter animalia, itaque perfectiorum respectu etiam imperfecta dici possent, quia non assequuntur illam perfectionem quæ cætera; atque eo sensu non negavi mures aut ranas imperfecta esse animalia. Si ego tam levicula tibi objecissem, vix nomen invenisses quod mihi affingeres. Si autem tibi similis esse vellem, quam multa in scriptis tuis potuissem reperire reprehensioni magis obnoxia, quam hæc quæ è meis excerpisti: licet tibi secus forte videatur, qui tua tantopere amas, ut existimes nihil in illis reprehendi debere aut posse.

H. G.

Certe nisi meliores, quam istæ sunt, censuras exerceant illi temporis causa facti presbyteri, careri illis potuit.

I. D. L.

ITa sane, si tales exerceant quales tu; an
mee tales sint, judicabunt æqui Lectores.
ego cum notas meas addidi ad tuas conje-
cturas, non magis presbyteri partibus fun-
ctus sum, quam tu Legati cum illas ederes.
quare non est quod ordini meo possit obji-
ci, etiamsi in illis (quod tamen nondum o-
stendisti) imprudenter errassem. Non satis
autem erat, in me toto tuo scripto debac-
chatum fuisse; sub finem demum etiam o-
dium in Ecclesiam è qua exiisti manifestan-
dum erat. De qua re non est hic dicendi lo-
cus, neque materias tam diversas commif-
cendas autumo. Ut autem constet notas
meas in priorem tuam Dissertationem re-
ctas fuisse, breviter pro conclusione hic re-
petam, quæ fuerint inter nos controversa.
Negavi primum ullam causam esse cum di-
visio migrationis gentium in Americam
statueretur ad Isthmum Panamæ: nihil e-
nim obstare, quin sine impedimento populi
ab una parte in aliam potuerint commeare.
hic tu tantum excipis, montes ibi esse & an-
gustias; quod etiamsi ita se haberet, (quod
tamen nego) non tamen impedire potest
hominum ultra citraque commeatum. De-
inde pro nova opinione dixisti; *omnes ferme*
populos qui cis Isthmum sunt Panamæ, ex Norwa-

gia ortos arbitror. Ostendi multis argumentis, quorum ne unum quidem in hac secunda Dissertatione refutasti, id minus probabile esse, quum Mexicani (de quibus hoc maxime credi volebas) ante ad Lacum Mexicanum venerint, quam Norwagi à Gronlandia potuerint movere; quinimo ad Lacum & in ulterioribus regionibus eosdem reperisse alias & alterius originis gentes qui jam multis annis ibidem incoluerant: è quibus utique satis liquet, non modo non ferme omnes populos qui cis Isthmum Panama sunt, sed ne quidem, quos maxime volebas, Mexicanos, Chichimecas, Otomics, alios, ex Norwagia ortos. Ad quæ tantum hoc respondi, quum inter nos conveniat Gronlandos à Norwagis ortos, saltem jam haberi partem septentrionalis Americæ à Norwagis cultam: & quia Herrera scribit eos qui juxta Bacalaos degunt Lapponibus cultu & aliis notis similes esse; etiam de hac parte probabile esse. Sed vide quæso an non recte in hæc tua quadret Horatianum illud, *Amphora capit Institui*, &c. aut, *Parturiunt montes*, &c. Nam quum Lector expectaret magnum aliquid & superioribus seculis ignoratum, quale revera esset, originem tot populorum, qui septentrionalem partem Americæ incolunt, ostendere: nunc

tandem eo reditur, ut Gronlandi & Bacalai
à Norwagis & Lapponibus orti dicantur.

Tertio asseruisti, eos qui Iucatanem &
vicina quædam loca tenent, eos alterius esse
originis: nimirum ex Æthiopia Oceano ad-
jacente eo delatos: quod facile evenire potuit
profectis nonnihil ab ora sua piscatoribus, deinde
per ventos illos vehementes qui recta in Americam
ferunt, abreptis, &c. & porro Abyssinorum
propaginem esse voluisti. Ad quæ multa re-
spondi, quæ hic repetere longum esset, in-
primis autem, quod Abyssinorum impe-
rium numquam ad Oceanum pertigerit.
Respondes, ad Congense regnum pertigisse;
quod neque verum est, neque si esset,
ex eo sequeretur ad Oceanum Abyssino-
rum imperium attigisse. Vt autem magis
credas imperium illud numquam ad Ocea-
num pertigisse, addam hic duo loca è lib. 1.
P. Nicolai Godingii è Societate Iesu, de A-
byssinorum rebus, capite secundo. Certum
est, inquit, neque Madianiticam Æthiopiam,
neque Hespericam, quæ per interiorem Libyam
funditur, neque illam quæ Zanzibaris terras con-
tinet, neque eam demum, ad quam Congi, Ango-
læ, ceteraque Guineæ ac vicinarum provinciarum
regna pertinent, quamque intactam prisci reli-
querunt, Abassia nomine censeri, sed illam solum
quæ sub Ægypto est, & eos dumtaxat complecti-

tur Æthiopes, qui orientales incolunt regiones.

Idem cap. IX. Preteciannes, etsi olim aliquot in Erythræo mari portus tenebat, quos tamen omnes vi & armis Turcæ occuparunt, Oceani quidem fines numquam ditione attigit.

Quarta quæstio erat de Peruanis; quos à Sinensibus ortos volebas; id vero omnium minime credibile esse ostendi, ob navigationis longinquitatem & difficultatem; aliasque multas ob causas. Et quia inter alia ut morum congruentiam aut saltem parem industriam probares, attuleras Peruanos eodem modo scribere, quo Sinenses. Scriptura Peruanis non per literas, sed per rerum notas, idque à summo chartæ ad imum, ut in Sinis. Notavi, Peruanos neque chartam neque scripturam aut characteres ad modum Sinensium habuisse. Ad quæ quam parum apposite responderis, æquus Lector judicabit. Quid multa? si omnia considerentur quæ in hac secunda Dissertatione attulisti, nihil reposuisti quod Notas meas priores evertat, sed contra adhuc plures errores accumulasti. Sed finem facio, & tibi meliorem mentem & maiorem modestiam precor.

F I N I S.

INDEX RERUM

Observandarum in utroque Libello.

A.

A Byssini mare Atlanticum non attigerunt.
I. 50. II. 63. Circumcisi sine ulla cere-
monia. 52. eorum baptismus. ibid.

Acosta citatus. I. 8. 41. 51. 63. 65. ejus senten-
tia. I. 72.

Adulterii poena. II. 54.

Ædificia Americanor. I. 211.

Æthiopes ab Africa ora non potuerunt ejici in Iu-
catanam. I. 48.

Alavardi I. 28. II. 41.

America plena fuit incolis. I. 11. an cum Tarta-
ria cohareat, incertum. 12.

Atlantis insula. I. 133. II. 99.

Australes venti ad oram Peru. I. 97.

Australis terra de Quir. I. 169.

Aymara lingua. II. 91.

B.

B Acalaos incolæ. II. 30.

Bestiæ quomodo venerint in Americ. I. 85.

Brasilia quomodo inventa. II. 71.

Brasilienses Punica origin. I. 82. eorum lingua:

I. 181. grammatica. 219.

H 3

C. Ceilane

R E R U M

C.

CEilane Taprobane. II. 103.

CCempoalani. II. 60.

Cerne insulæ. I. 132.

Chananei. I. 111. II. 72. iidem qui Phœnices.
II. 109.

Chichimecæ. I. 27. II. 18. 23. 51.

Chiapæ incolæ. II. 72.

Circumcisio Iucatan. I. 42. II. 59.

Columbus non accepit ab alio notitiam novi Orbis.
I. 48. 77. II. 6. 7.

Connubia American. I. 207.

Cusçensis lingua. I. 180. II. 91.

D.

DEi notitia apud Americ. I. 187.

DDiluvii memoria apud Americ. I. 105.

E.

EDuwardi Brerewodi sententia. I. 123.

EEmanuelis de Moraes sentent. I. 216. alia de
illo. II. 3. 4.

Equi in America non fuerunt. I. 23.

Estotilandia. I. 22.

Eudoxus. I. 79. ejus navigationes. II. 106. 107.

F.

FLoridanorum mores. II. 53.

Fortunatæ insulæ. I. 134.

I N D E X

Franciscus Alvares citatus. I. 52.

Frislandia continens. I. 20.

G.

G*igantes in Americ.* I. 83. *in Peruvia.* II. 77.

Gorgades insul. I. 133.

Gorgones. I. *ibid.*

Gronlandorum mores. I. 161.

Guayra Peruan. non Mexican. I. 33.

Guinea nova. I. 164. 165.

Gronlandia quando habitata. II. 18. 21. *quando*

Christiani facti incolæ. II. 19.

H.

H*Anno Carthaginensis.* I. 79.

Harniscara. II. 56.

Hesperides insula. I. 133.

Humani corporis partes ling. Cambrica & Hiber-

nic. I. 140. *Danica.* 144. *Island.* 146. *Hu-*

ronum & Mexican. 173. *Brasil.* 182.

Huronum mores. I. 208.

I.

I*gniaria machinæ in Sina.* II. 96. 97.

Indi non potuerunt ejici in Sueviam. I. 79.

Islandia quo anno primum habitata. I. 18.

Islandorum mores. I. 159.

Iucatanenses non sunt Aethiopes. I. 49. II. 60.

non habuerunt baptism. 51, *Idololatæ* 52. II.

10. qualem habuerint baptismum. II. 60. 61.

Iudices duodecim. I. 36. II. 55.

R E R U M

L.

L Anterminatio non est à Land. I. 23. II. 38.39.

Lemarium fretum. I. 94.

Lingua pene infinita in Americ. I. 53. II. 49.

Llame Peruv. non Mexic. I. 33.

M.

M Adocus Camber. I. 137.

Magallanici fressi insula. I. 59.

Maquasiorum lingua. I. 178.

Marci Lescarboti sentent. I. 108

Magnetis Pyxis. I. 75.

Manta. II. 77.

Mancocapae non venit è Sina. I. 67. non imperavit ad mare. 68.

Massageta. II. 50.51.

Mores nisi in plerisque congruant, non probant originem. I. 35.

Mendocinum promontor. I. 93.

Mexicana lingua plane diversa à Norwagica. I. 54.

Mexicani in Nova Hispania invenerunt alios populos. I. 26. II. 27. quando venerint ad lacum. II. 28.32.

Mexicanis corpora non seminuda. I. 40.

Mesteca sacra non facta ritu Aethiopum. II. 73.

N. Na-

INDEX.

N.

NAguatlata. I. 27. II. 29.

Naves magni Cham. II. 101.

Navigandi industria non fuit antiquis I. 74.

Navigationses circum Africam. II. 106.

Nicaragua. II. 55. 56.

Nigritarum regna. II. 64.

Noachum in America natum. I. 117. refutatur.

121.

Norwagos non dedisse originem plerisque gentibus
America septentrion. I. 17. & passim.

Norimbega fabulosa. I. 25.

Nova Mexica. I. 25. 29.

Nubæ Nigritæ. II. 64. non attingunt mare. ibid,
65.

O.

OCcasio hujus controversiæ. II. 92.

P.

PAgod non esse Americam. I. 33.

Panamæ Isthmum non recte limitem migra-
tionum statui. I. 15.

Peke non est torrens Mexic. I. 34. II. 44.

Peruvia. I. 57. Peruani non sunt orti à Sinensi-
bus. I. 60. II. 80. eorum religio. I. 63. nul-
lam Scripturam habuerunt. I. 65. II. 86.
quomodo memoriam rerum conservarint. I.

65.

R E R U M

65. non habuerunt naves. I. 67.
 Petrus Martyr non dicit Aethiopes ad Iucatanam
 venisse. I. 47.
 Petrus Fernandes de Quir. I. 169.
 Pœnorum naves. I. 136.
 Politicum regimen American. I. 196.

Q.

Q Vichia lingua. II. 91.

R.

R ichardi Hawkins navigatio. I. 168.

S.

S Alomonis Insula. I. 163.
 Samoedarum mores. I. 157. de iis quoque.
 II. 104.
 Scytharum veterum mores. I. 152. 154. 155. ali-
 qui anthropophagi. I. 111.
 Sinenses non navigasse ad Peruviam. I. 61. II.
 80. & c.
 Sinenſium navigiorum reliquia. II. 81.
 Sororum filii hæredes. I. 41. II. 57.
 Solis cultus. II. 85.
 Statura & habitus corpor. Americ. I. 202.

T.

T abin promontorium. I. 157. II. 9.
 Tapenace. II. 31.

I N D E X.

Taprobana. I. 80.

Tartaria magna non semper fuit plena equis. I. 11.

Tartari navigarunt. I. 13.

Temporum ratio apud Americ. I. 33. II. 58. 59.

Teut non est Deus Mexican. I. 32. II. 42.

Teucalli templum. II. 43.

Top-hos. I. 33.

Totonnaques. II. 28.

Transmigratio in Americam statim post confusio-
nem linguarum. I. 11.

Tribunalia ad experimentum æstus. I. 39.

Typographia. I. 76. II. 97. 98. in Sinis non mu-
tata. ibid.

V.

Vocabula pauca congruentia non probant o-
riginem. I. 30.

Vtlatan incolæ. II. 36.

Vxores singulæ. II. 50.

Y.

YCæ & Aricæ incolæ. I. 84. II. 82.

Z.

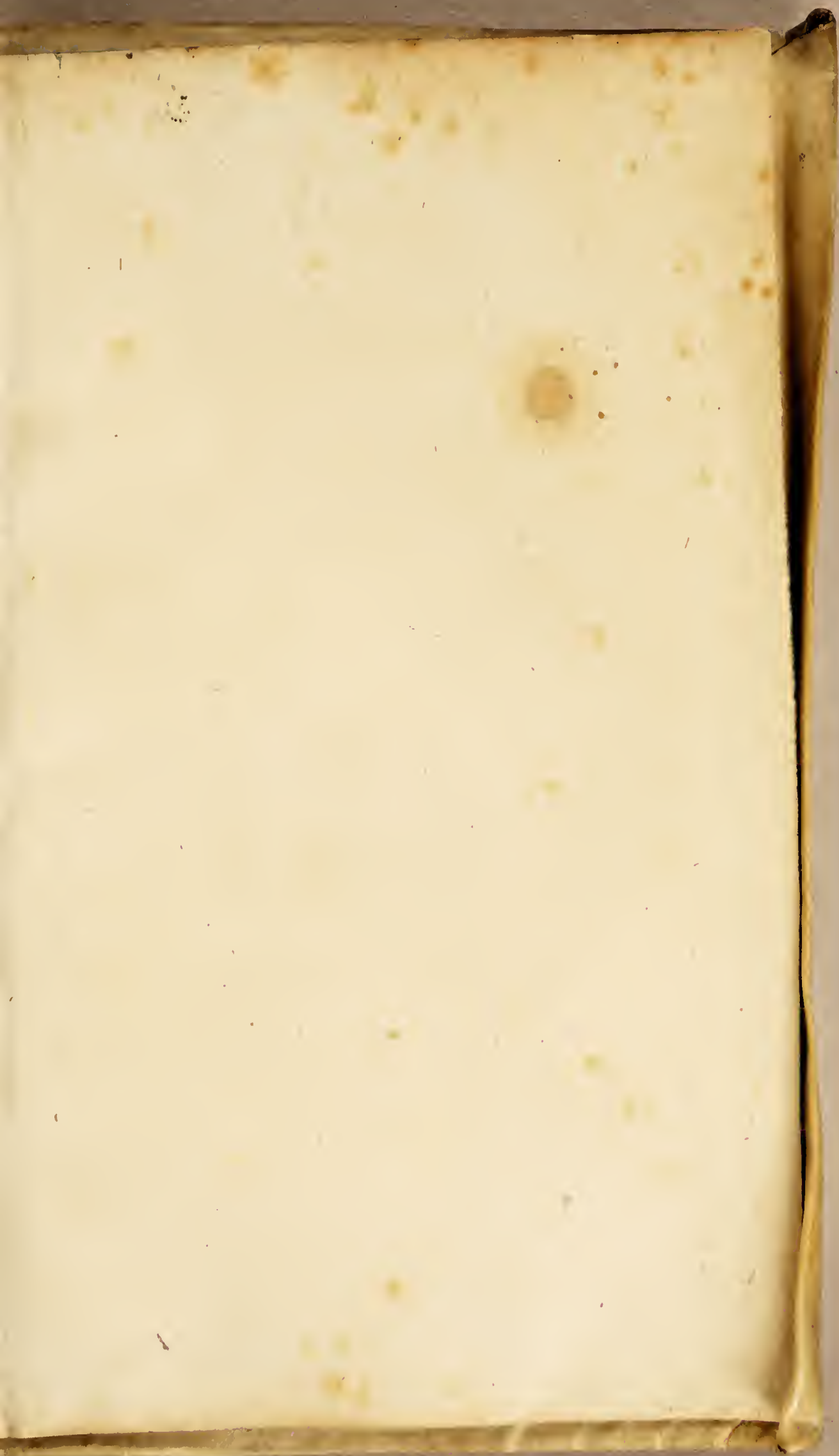
ZEnonum relatio suspectæ fidei. I. 20. II.
. 11. 12.

F I N I S.

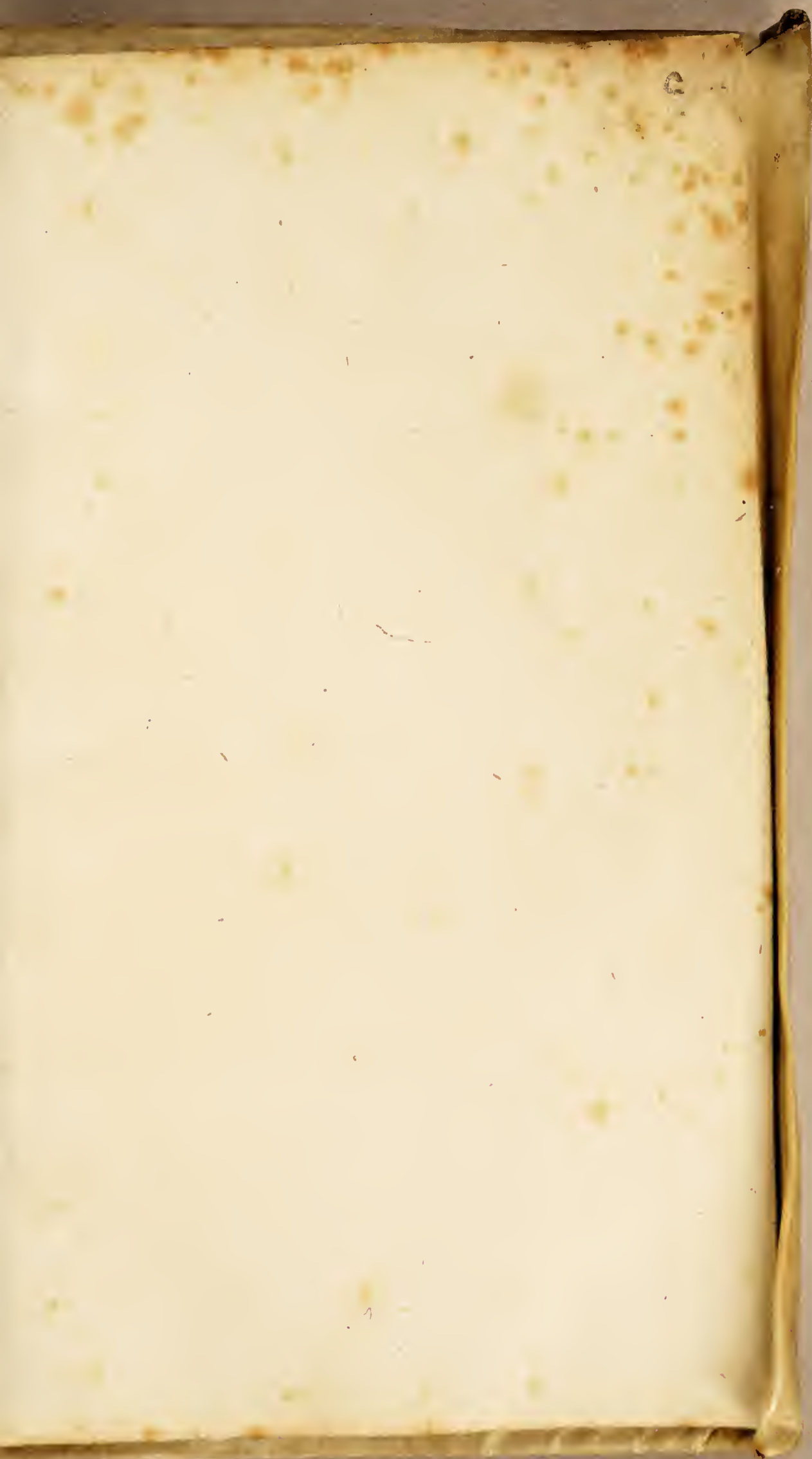
07148

Errores aliquot Typographici corrigendi.

P Ag. 8. l. 24. servit pro struit. p. 16. l. 16. indicas.
p. 19. l. 1. vinieron. p. 25. l. 20. ayora. p. 34. l. ult.
imprimis. p. 44. l. 15. desineret. p. 48. l. 9. nequa-
quam. p. 57. l. penult. addendum : & Tapuyis in
Brasiliensi tractu , ut à nostratibus observatum. p.
61. l. 11. conseguir. p. 80. l. 20. secundum Californ.
p. 85. l. 23. Pachacamac. ibid. penult. magnificen-
tissimo. p. 86. l. 14. quid. p. 88. l. 1. o Siglos. p. 89. l. 1.
pro signis lege seculis.









FG43
L742nA2

